

Влада Републике Србије

**ИЗВЕШТАЈ О МЕЂУНАРОДНОЈ ПОМОЋИ
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
У 2012. ГОДИНИ**

**Канцеларија за европске интеграције
Београд, април 2013.**

САДРЖАЈ

1. ПРЕГЛЕД ИЗВЕШТАЈА	3
2. ПОЛИТИЧКО-ЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ	5
3. КООРДИНАЦИЈА И УПРАВЉАЊЕ РАЗВОЈНОМ ПОМОЋИ РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	8
3.1 Планирање развојне помоћи у 2012. години – Документ о потребама Републике Србије за међународном помоћи и припреме за увођење секторског приступа	8
3.2 Процес програмирања у 2012. години са посебним освртом на ИПА 2013	9
3.3 Праћење и евалуација развојне помоћи у 2012. години	11
3.4 Увођење децентрализованог система за управљање ЕУ фондовима	12
3.5 Јачање капацитета у области координације ЕУ фондова и развојне помоћи	13
3.6 Међународна и регионална сарадња у области координације помоћи	15
4. СТРУКТУРА И НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ	17
4.1 Бесповратна помоћ и концесионални кредити	17
4.2 Однос средстава ЕУ и остале развојне помоћи	19
4.3 Техничка помоћ и инвестиције	21
4.4 Буџетска подршка и пројектно финансирање	21
4.5 Преглед међународне помоћи по секторима	22
5. БУДУЋЕ АКТИВНОСТИ И ИЗАЗОВИ	30
6. ПРИЛОЗИ	
Прилог 1 – Преглед процене реализације међународне помоћи у 2012. години, по развојним партнерима и секторима (износи су у милионима Евра)	
Прилог 2 – Преглед обука одржаних у 2012. години у области координације међународне помоћи	
Прилог 3 – Списак споразума о међународној помоћи закључених у 2012. години	

1. ПРЕГЛЕД ИЗВЕШТАЈА

Извештај о међународној помоћи Републици Србији (РС) у 2012. години, припремљен од стране Канцеларије за европске интеграције, односи се на процену реализације развојне помоћи у тој години и обухвата преглед процеса планирања и координације средстава претприступних фондова Европске уније и друге међународне помоћи Републици Србији, као и анализу процене реализације помоћи. Извештај такође даје преглед будућих активности и изазова везаних за планирање, координацију и праћење међународне помоћи.

Процена реализације укупне међународне помоћи у 2012. години износи око 1,13 милијарди евра, односно има тенденцију раста у односу на 2011. годину када је укупан износ међународне помоћи био око 1,02 милијарде евра. Међународна помоћ у виду бесповратних средстава и концесионалних кредита била је превасходно концентрисана на секторе саобраћаја, економског развоја (конкурентности), животне средине, енергетике и државне управе. У 2012. години, као највећи донатор истиче се Европска унија, са укупном процењеном реализацијом од 245,93 милиона евра.

Политичке и економске прилике су окарактерисане изборима и неизвесношћу која је свој утицај прелила и на економску сферу. Природне непогоде, ефекти светске финансијске кризе и криза одрживости јавног дуга одређеног броја европских земаља довели су до директног преливања кризе у реални сектор. Један од догађаја који је обележио 2012. годину је добијање статуса земље кандидата за чланство у ЕУ 1. марта. Такође, Извештај о напретку Србије и Стратегија проширења 2012-2013 похваљују већ предузете мере у циљу реформи и усклађивања законодавстава и указује на одређене области у којима су потребни додатни напори, као што су реформе у правосудју, осигуравање независности регулаторних тела и регионална сарадња. Споразум о стабилизацији и придруживању је ратификован од стране скоро свих земаља чланица и очекује се његово ступање на снагу у току 2013. године. У оквиру продубљивања и интензивирања регионалне сарадње, у току 2012. године Србија је председавала Процесом сарадње у Југоисточној Европи (ПСЈиЕ), Регионалном иницијативом за миграције, азил и избеглице (енгл. *Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative – MARRI*), Јадранско-јонском иницијативом (ЈЈИ) и Црноморском економском сарадњом (ЦЕС).

Послови планирања развојне помоћи током 2012. године одвијали су се у координацији Канцеларије за европске интеграције и на бази основних поставки уведених кроз документ: „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2011-2013” (НАД, енгл. *Needs Assessment Document – NAD*) који је био основни плански документ и за 2012. годину. Улога коју Европска комисија (ЕК) даје НАД уједно представља и правац којим би требало да буде усмерена међународна развојна помоћ у наредном периоду, а то је јачање суфинансирања, напуштање финансирања бесповратним средствима и повећање финансирања на секторском нивоу. Дефинисање мерљивих показатеља (индикатора) за праћење успеха у реализацији постављених приоритета је један од основних задатака за укупно 8 успостављених Секторских радних група.

Кроз својеврстан календар динамике програмирања, Акциони план за програмирање и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи РС представља основни инструмент за координацију програмирања међународне развојне помоћи РС. Инсистирање ЕК на детаљнијој и разуђенијој идентификационој фази и промене програмских и пројектних образаца, произвеле су поновни процес прилагођавања већ финализованих секторских и пројектних докумената, тиме продуживши програмски циклус за ИПА 2013 и на 2013. календарску годину. У области праћења, остварена је блиска сарадња са ДЕУ (Делегација ЕУ у Србији), како би домаћа администрација постепено преузела ту функцију, посебно кроз праћење проблематичних пројеката и статус евалуационих пројеката у специфичним секторима. У току 2012. покренуто је преко 10 секторских, тематских и програмских евалуација чији ће закључци и препоруке бити коришћени у будућем програмирању међународне развојне помоћи.

На путу ка акредитацији система децентрализованог управљања (ДМ) фондовима ЕУ, Србија је успешно завршила четврту фазу – националну акредитацију и подношење акредитационог пакета ЕК и ушла у пету фазу – припрема одлуке ЕК о преносу овлашћења Републици Србији за управљање средствима додељеним кроз ИПА. Након формирања Владе, именовани су нови актери у систему ДМ. Посета ревизора РС у новембру 2012. године изнедрила је препоруке за промене у структури и документацији које би требало да се спроведу у наредном периоду.

Повећање капацитета у области координације ЕУ фондова и развојне помоћи спровођено је кроз обуке државних службеника и подносилаца пројеката, унапређење комуникације и сарадње свих заинтересованих страна у процесу планирања и праћења, истраживања јавног мњења и припрему штампаних, електронских и видео материјала, организацију јавних догађаја, конференција, како на оперативном нивоу тако и националних, а све у сарадњи са представницима ЕУ и донаторске заједнице.

Када је реч о међународној и регионалној сарадњи коју у највећој мери обележава процес програмирања вишекорисничке ИПА и регионалних програма, чија је припрема текла знатно бржом динамиком у односу на претходне године, највише успеха је имала иницијатива Регионалног савета за сарадњу у вези припреме документа „Југоисточна Европа 2020“, који ће у периоду од 2014. преузети улогу платформе и оквира за програмирање регионалних интервенција, након добијања позитивне оценое и пуне подршке Брисела. Напредак у регионалној сарадњи учињен је постизањем договора о реализацији регионалног програма стамбеног збрињавања избеглица, као заједничког вишегодишњег програма који има за циљ да обезбеди трајна стамбена решења.

ЕУ пружа развојну помоћ Републици Србији кроз I и II компоненту ИПА, вишекорисничку ИПА, програме ЕУ, кроз техничку помоћ, као примарни облик коришћења бесповратних средстава. Развојна помоћ РС се пружа и кроз инвестиције, кроз концесионалне кредите европских и међународних кредитора и билатералним кредитним аранжманима. Буџетска подршка као облик финансирања ове године није реализована, упркос буџетском дефициту. Након ребаланса буџета се дефинитивно одустало од закључивања оваквог аранжмана, чак и из разлога предострожности. Када се томе придода чињеница да ни гарантни кредит за приватни и финансијски сектор није активиран у току 2012. године, може се закључити да је Србија послала неколико веома позитивних сигнала за потенцијалне инвеститоре.

У сектору владавине права реализована средства међународне развојне помоћи за 2012. годину износе 43,89 милиона евра, што представља повећање од 10,81 милион у односу на претходну, 2011. годину. Интервенције у сектору реформе државне управе углавном заузимају значајна средства у маси међународне помоћи, али у 2012. је забележен значајан пад са 350 у 2011. на 126 милиона у 2012. години. У сектору грађанског друштва, медија и културе, на основу доступних информација, међународна развојна помоћ у 2012. години износила је око 16 милиона евра. У сектору конкурентности приметно је значајно повећање међународне развојне помоћи са 220 милиона у 2011, до износа од нешто више од 310 милиона евра у 2012. години. У сектору развоја људских ресурса током 2012. реализовано је укупно 63,94 милиона евра развојне помоћи, што представља благи пад реализације у односу на 2011. годину (79,67 милиона евра). Сектор транспорта у 2012. години одликује унапређена динамика реализације међународне развојне помоћи у износу од укупно 393,92 милиона евра. Сектор пољопривреде, шумарства, рибарства и руралног развоја у односу на 2011. годину бележи стабилан тренд реализације међународне помоћи и износи 18,46 милиона евра у 2012. години. Процена реализације укупне међународне развојне помоћи у сектору животне средине и енергетике (укључујући водоснабдевање, санацију отпада, минералне сировине и рударство) износи укупно 156,45 милиона евра у 2012. години. Потребе у сектору значајно превазилазе износ одобрене међународне помоћи.

У оквиру друге компоненте ИПА, Република Србија учествује у 6 програма прекограничне сарадње са: Мађарском (262 предлога пројеката, уговорен 61), Бугарском (257 предлога, одобрено 70), Румунијом (уговорено 15, следи још 30), Црном Гором (15 уговорених), Босном и Херцеговином (уговорено 5, следи 11), Хрватском (уговорено 7, следи 11) и у једном транснационалном програму - Југоисточна Европа (ЈИЕ програм, са партнерима из Србије уговорено 19, а следи још 8 пројеката).

Највећи изазов у области коришћења међународне развојне помоћи, а посебно средстава из ИПА, представљају припреме РС за коришћење средстава из новог претприступног инструмента ЕУ, у оквиру нове финансијске перспективе ЕУ и буџета за период 2014-2020. године. Искуство је показало да припреме стратешких и оперативних програма, који су предуслов за коришћење ЕУ средстава могу трајати и више година, па благовремено отпочињање рада на њиховој изради директно утиче на спремност да се са реализацијом програма и пројеката отпочне онда када средства буду доступна.

2. ПОЛИТИЧКО-ЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ

Политичке и економске прилике у 2012. години окарактерисане су значајним политичким догађајима на спољном и унутрашњем плану, који су свој утицај прелили и на економску сферу. Наиме, у склопу изборног циклуса, 6. маја 2012. године, одржани су избори на свим нивоима. Влада Републике Србије формирана је 27. јула на основним принципима: побољшања демографске ситуације и подстицања рађања, економског опоравка, препорода и консензуса, европске будућности Србије, решавања питања Косова и Метохије, борбе против криминала и корупције, равномерног регионалног развоја¹. Последице одржавања избора осетиле су се и у економској сфери, у виду периода неизвесности који је у таквим ситуацијама обично пропраћен нижим нивоом привредних активности и страних улагања. Додатну неповољну околност у смислу економских прилика представљале су природне непогоде током зиме и лета 2012. године, које су условиле додатно снижавање раста у секторима индустрије и пољопривреде. Битан политички догађај представља одобрење статуса земље кандидата за чланство у Европској унији Републици Србији од стране Европског савета 1. марта 2012. године, чиме је остварен значајан помак на пољу европских интеграција и процеса стабилизације и придруживања и отворена врата за одређивање датума почетка преговора за чланство, које се очекује током 2013. године.

Поред закона који су се односили на конституисање Владе Републике Србије након избора одржаних у мају 2012. године, Народна скупштина Републике Србије је током ове године донела укупно 130 закона који су се тицали реформи у различитим областима друштвено-економског система, као и процеса прилагођавања законодавства комунитарном праву ЕУ и самим тим убрзавања процеса ЕУ интеграција. Услед чињенице да су избори на свим нивоима расписани у марту 2012. године, а да је изборни процес завршен конституисањем Народне скупштине Републике Србије 31. маја (и Владе Републике Србије 26. јула), број донетих закона знатно је нижи него претходне године (током 2011. године укупно је донето 205 закона). С обзиром на неповољне економске околности условљене наставком и интензивирањем деловања светске финансијске кризе, додатно појачане спровођењем изборног процеса, велики број донетих закона након конституисања Скупштине и Владе односио се управо на област економије и мере које је било потребно донети како би се осигурало несметано функционисање државе и привреде у аспекту финансија. У том смислу, између осталог, донети су Закон о утврђивању максималне зараде у јавном сектору, Закон о Народној банци, Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга, Закон о затезној камати, Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, Закон о јавним набавкама, а измењени су и допуњени Закон о порезу на додату вредност, Закон о акцизама, Закон о пореском поступку и пореској администрацији, Закон о финансирању локалне самоуправе, Закон о приватизацији, као и низ закона који су имали за циљ реформу система високог образовања и реформу система правосуђа.

Као збирни показатељ економске активности, бруто домаћи производ је током 2012. године забележио пад од -2,6% у првом, -0,1% у другом, -2,1% у трећем и -2,1% у четвртном кварталу у односу на исти период претходне године, као и кумулативну годишњу стопу пада од -1,7%². Поред већ присутних елемената који су играли значајну улогу у негативној стопи раста БДП, као што су криза одрживости јавног дуга одређеног броја европских земаља, главних трговинских партнера Републике Србије и последично смањење потрошње сектора државе ових земаља условљено од стране „тројке“ (Европска комисија, Међународни монетарни фонд и Европска централна банка), које се рефлектовало на обим трговинске размене између Републике Србије и ових земаља, значајну улогу играле су и неповољне временске прилике које су током 2012. године условиле сушу и последично слаб род пољопривредних производа. Смањењу стопе раста БДП, поред смањеног обима пољопривредне производње за 17% у односу на претходну годину, допринело је и последично умањење обима индустријске производње од 2,9%, као и пад додате вредности сектора трговине. Процена Међународног монетарног фонда је да ће током 2013. године Република Србија забележити раст БДП од 2%, а као главни разлози за то наводе се опоравак индустријске производње, посебно у сектору производње моторних возила, као и производње и прераде деривата нафте.

¹ Експозе Председника Владе Републике Србије, јул 2012.

² Билтен јавних финансија, мај 2013.

Међугодишња инфлација износила је 12,2%³. Повишени ниво ове стопе био је условљен поменути разлозима, раст цена хране који је био последица ниске пољопривредне производње услед дуготрајне суше и знатног раста светских цена примарних пољопривредних производа, али и специфичности тржишта хране у Републици Србији. Поред ових разлога, вишем нивоу инфлације допринело је и повећање обима јавне потрошње и последично слабљење домаће валуте, што је, уз неповољна кретања у међународном окружењу и изборну неизвесност у земљи, условило и раст премије ризика. Као директна последица преливања кризе у реални сектор и њеног продуженог трајања, временских непогода и тиме узрокованог сниженог нивоа привредне активности, несолвентности и неликвидности приватног сектора, као и мера ограничавања запошљавања у јавном сектору, стопа незапослености достигла је ниво од 22,4%. Стране директне инвестиције износиле су 231,9 милиона евра⁴. Током 2012. године приватизовано је 10 предузећа путем тендера, аукција и тржишта капитала, а дошло је и до продаје одређеног дела мањинских акција у власништву државе већ приватизованих предузећа. Приходи од приватизације кретали су се на нешто нижем нивоу у односу на претходну годину и износили су 16,9 милиона евра⁵.

Извоз је у 2012. години вредео 8,8 милијарди евра, што је за 4,7% више него у 2011. години. Увоз у вредности од 14,8 милијарди евра био је за 3,7% већи него у 2011. години, док је робни дефицит износио 5,9 милијарди евра и повећан је за 2,4%. Током последњих месеци 2012. године значајан помак је остварен у расту извоза друмских возила, који је за 2,5 пута повећан у односу на 2011. годину, а његов удео у укупном извозу увећан је са 2,2% на 5,3%, чему је допринео извоз аутомобила компаније „Фијат аутомобили Србија“. Порасту увоза допринео је пораст увоза нафте и деривата нафте, друмских возила, гаса, електричних машина и апарата, медицинских и фармацеутских производа и индустријских машина за општу употребу, на који се односило 33,1% укупног увоза у 2012. години.⁶ Овакав квалитативни састав увоза указује на тенденцију повећања удела средстава за производњу, што би по правилу у наредним годинама требало да има за последицу увећани привредни раст. Највећи спољнотрговински партнер у 2012. години биле су земље ЕУ, на које се односило 58,1% укупног извоза и 58,2% укупног увоза. Највише робе је извезено у Немачку, Италију, БиХ и Румунију (39,9% укупног извоза). На увоз из Немачке, Руске федерације, Италије и Кине односило се 38,8% укупног увоза. У размени са БиХ, Црном Гором, Македонијом, Румунијом и Словачком остварен је суфицит од 1,2 милијарде евра⁷.

Процес европских интеграција обележен је стицањем статуса земље кандидата 1. марта 2012. године, што представља резултат дугогодишњих напора у циљу решавања отворених питања и прилагођавања правних тековина Републике Србије праву ЕУ. Извештај о напретку Републике Србије у Процесу стабилизације и придруживања (Извештај о напретку) који је Европска комисија припремила за 2011. годину имао је посебну тежину за Републику Србију, јер је, поред оцене о напретку у процесу европских интеграција, представљао и аналитичку основу за квалификовано Мишљење ЕК о додељивању статуса кандидата Републици Србији. Мишљење (као и Извештај о напретку) је објављено 12. октобра 2011. године и упућено Европском савету. У садржинском смислу оно преноси суштински позитивну препоруку Европске комисије о додељивању статуса кандидата Републици Србији, уз одложне услове, од чијих испуњавања је зависило одређивање датума отварања преговора о приступању Републике Србије Европској унији.⁸ Савет министара ЕУ донео је одлуку о додељивању кандидатског статуса Србији 1. марта 2012. године, након што је констатован значајан и недвосмислен напредак у областима које су претходно биле спорне. Примена препорука Европске комисије из Извештаја осигурана је путем већ постојећих механизма који обухватају састављање акционог плана за примену препорука на годишњем нивоу и редовно извештавање у том смислу.

³ Извештај о инфлацији НБС, фебруар 2013.

⁴ Билтен јавних финансија, мај 2013

⁵ Билтен јавних финансија, мај 2013

⁶ Билтен јавних финансија, децембар 2012

⁷ Билтен јавних финансија, децембар 2012

⁸ Као кључни приоритет и услов за отварање преговора о приступању у Мишљењу се наводи следеће: „Даљи кораци ка нормализацији односа са Косовом*, у складу са условима процеса стабилизације и придруживања, тиме што ће се: у потпуности поштовати начела инклузивне регионалне сарадње; у потпуности поштовати одредбе Споразума о енергетској заједници; наћи решења за питање телекомуникација и узајамног признавања диплома; у доброј вери наставити са спровођењем договора који су до сада постигнути; и активно сарађивати са ЕУЛЕКС-ом, како би ова мисија могла да обавља своје функције у свим деловима Косова“.

* Овај назив је без прејудуцирања статуса и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244/1999 и Мишљењем Међународног суда правде о Декларацији о независности Косова.

Европска комисија је 10. октобра 2012. године припремила Извештај о напретку, а паралелно са њим и Стратегију проширења 2012-2013. Стратегија, као и Извештај, похваљују већ предузете мере у циљу реформи и усклађивања законодавстава и указује на одређене области у којима је су потребни додатни напори, као што су реформе у правосудју, осигуравање независности регулаторних тела и регионална сарадња.

Након прослеђивања Споразума о стабилизацији и придруживању државама чланицама 25. октобра 2010. године, његова ратификација тече задовољавајућим темпом, тако да је крајем 2012. године једина држава која још увек није ратификовала овај споразум била Литванија. Ступање на снагу овог споразума очекује се током 2013. године, чиме би ван снаге био стављен Прелазни трговински споразум, а Република Србија формално добила статус државе која се придружује ЕУ9. Република Србија је наставила спровођење приоритета дефинисаних у оквиру Европског партнерства, као и праћење процеса интеграције кроз механизме консултација са ЕУ и путем Унапређеног сталног дијалога. Током 2012. године настављено спровођење и праћење хармонизације прописа Републике Србије са законодавством и правним тековинама ЕУ, путем редовног ревидирања и тромесечног извештавања о испуњености Националног програма за интеграцију у Европску унију.

Регионална сарадња је током 2012. године продубљена и интензивирана. Током ове године Србија је председавала Процесом сарадње у Југоисточној Европи (ПСЈиЕ), Регионалном иницијативом за миграције, азил и избеглице (енгл. *Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative – MARRI*), Јадранско-јонском иницијативом (ЈЈИ) и Црноморском економском сарадњом (ЦЕС). Србија и даље има активну улогу у Савету за регионалну сарадњу (RCC), Споразуму о слободној трговини у централној Европи (ЦЕФТА), Споразуму о енергетској заједници и Споразуму о заједничком европском ваздушном простору.

⁹ У складу са чланом 1. и чланом 8. Споразума о стабилизацији и придруживању.

3. КООРДИНАЦИЈА И УПРАВЉАЊЕ РАЗВОЈНОМ ПОМОЋИ РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Канцеларија за европске интеграције (КЕИ) је током 2012. године у сарадњи са националним институцијама, међународним развојним партнерима и представницима организација цивилног друштва предузела низ мера и активности у циљу даљег унапређења система и капацитета за координацију и управљање међународном развојном помоћи, повећања њене ефективности, ефикасности њеног коришћења и посебно усклађености те помоћи са националним приоритетима. У овом поглављу биће представљене активности и резултати постигнути током 2012. године у области планирања, програмирања, праћења и евалуације међународне развојне помоћи Републици Србији, са освртом на рад консултативних и координационих структура, коришћене координационе инструменте, као и на предузете активности у даљој изградњи и јачању капацитета за управљање развојном помоћи, унапређењу комуникације, укључујући и активности у регионалној и међународној сарадњи.

3.1 Планирање развојне помоћи у 2012. години – Документ о потребама Републике Србије за међународном помоћи и припреме за увођење секторског приступа

Послови планирања развојне помоћи током 2012. године одвијали су се у координацији Канцеларије за европске интеграције и на бази основних поставки уведених кроз документ: „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2011-2013” (НАД, енгл. *Needs Assessment Document* – NAD), који је Влада Републике Србије усвојила у јануару 2011. године. Као трогодишњи плански документ за међународну развојну помоћ, НАД је у највећем делу послужио као основа за процес програмирања развојне помоћи и у 2012. години у неизмењеном формату, будући да је ревизија документа усвојеног почетком 2011. године већ омогућила успостављање широке секторске платформе и дала смернице за транзицију ка секторском приступу. Као такав, документ је намењен у једнакој мери домаћој администрацији, као оквир за приоритизацију и утврђивање редоследа програмских потреба, као и развојним партнерима активним у Републици Србији у процесу израде/ревизије донаторских стратегија/планова помоћи.

Циљеви секторског приступа су: повећање ефеката и резултата који се средствима развојне помоћи остварују у појединачним секторима, боља усклађеност помоћи која се спроводи на различитим нивоима и у оквиру различитих институција и боља усклађеност са активностима финансираним сопственим средствима. Иницијативу и снажан подстицај увођењу секторског приступа дала је превасходно Европска комисија, која је у Образложењу нацрта Регулative којом се уређује нови финансијски инструмент претприступне помоћи ИПА 2014-2020 (ИПА II)¹⁰, изнела следеће о улози новог инструмента претприступне помоћи:

„Јачање (су-)финансирања договорених секторских стратегија доприносећи циљевима политика, уместо појединачним пројектима, чиме се напуштају пројекти финансирани искључиво бесповратним средствима и повећава удео помоћи која се финансира кроз подршку на секторском нивоу.“

ЕК је на тај начин јасно формулисала и у регулативу уградила захтеве секторског приступа, о којем у донаторској заједници постоји широки консензус. Наиме и други развојни партнери Републике Србије усвајају овај концепт кроз своје политике помоћи и програмске документе (рецимо Светска банка у документу о новом „Инструменту за унапређење делотворности развојне помоћи: финансирање програма у зависности од постизања резултата”. Документ је Светска банка (СБ) усвојила децембра 2011. године и презентовала домаћој администрацији почетком 2012. године.

Како је ЕК тек децембра 2011. године усвојила предлог Регулative којом се уређује ИПА II, а претходно, јуна 2011. године дала предлог износа буџета за период 2014-2020, током 2012. године настављене су консултације о предлозима ових докумената са Европским Парламентом (ЕП) и Европским Саветом (ЕС). Наиме, ЕП и ЕС су средином 2012. године усвојили заједничку преговарачку

¹⁰ Предлог уредбе Европског парламента и Савета о Инструменту за претприступну помоћ (ИПА II), КОМ (2011) 838 коначни 2011/0404 (COD), СЕК (2011) 146 коначни, СЕК (2011) 1463 коначни.

позицију и трilaterалне консултације (са ЕК) настављене су у другој половини 2012. године. Међутим, будући да је концепт секторског приступа методолошки нов и за саму Европску унију, те да је кроз предлог Регулative за ИПА II само нормативно најављено његово увођење, кроз интеракцију са представницима Директората за проширење ЕК постало је јасно да ће 2012. година бити кључна за дефинисање елемената и критеријума према којима ће ЕК ценити спремност корисника ИПА за свеобухватно увођење секторског приступа. У том смислу, током 2012. године је ЕУ обављала значајне интерне методолошке припреме у разради елемената секторског приступа и паралелно настојала да о напретку у том процесу и о очекивањима информисе државе кориснице ИПА, углавном на заједничким координационим састанцима за Вишекорисничку ИПА. Ово практично значи да се пуна примена концепта секторског приступа може очекивати тек у контексту инструмента претприступне помоћи ЕУ за нову финансијску перспективу 2014-2020, те да ће најинтензивнија интеракција за програмску припрему секторског приступа са корисницима ИПА тек уследити током 2013. године. Стога је одлучено да се и ревидирање НАД или припрема новог свеобухватног програмског документа за Републику Србију организује тек у 2013. години, како би документ могао да одговори свим захтевима секторског приступа који тек треба да буду прецизирани. У децембру 2012. године Технички секретаријат Националног ИПА координатора (ТС НИПАК), чије послове обавља Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи, у саставу КЕИ, иницирао је билатералне консултације са ЕК о прелиминарној листи сектора који би фигурирали у првом средњорочном програмском периоду у оквиру ИПА II (2014-2017). На децембарским консултацијама закључено је да је најцелисходније приступити изради новог НАД за Републику Србију, као и да би нацрт документа требало припремити у првој половини 2013. године, како би послужио као главни оквир и позицију Републике Србије за консултације са ЕК у формулисању Стратегије ЕК за Републику Србију за ИПА II.

Ипак, већ је са НАД 2011-2013 документована основна програмска база за управљање развојном помоћи у Републици Србији у складу са секторским приступом, будући да су овим документом за осам дефинисаних сектора утврђени приоритети и мере за финансирање из међународне развојне помоћи. То је омогућило да се током 2012. године, разумевање и практиковање секторског приступа даље увежбава на нивоу националне администрације кроз припрему Националног програма ИПА 2013. Такође, сходно оваквој секторској констелацији, редеофинисан је састав и улога секторских радних група за програмирање и праћење ЕУ средстава и развојне помоћи, тако да је успостављено укупно осам група, које су током 2012. године послужиле као основни форум за разраду секторских приоритета. Важан задатак ових група током 2012. године било је и даље дефинисање и разрада индикатора по секторским приоритетима и мерама НАД, како би се припремила што солиднија основа за систем праћења (мониторинга) који ће бити уграђен током 2013. године у нови програмски документ за период након 2013. Наиме, један од главних недостатака НАД 2011-2013, посебно по оцени донаторске заједнице активне у Републици Србији, јесте управо непостојање мерљивих показатеља (индикатора) за праћење успеха у реализацији постављених приоритета. Као обавезан захтев секторског приступа у управљању развојном помоћи, систем праћења захтеваће значајне напоре и подизање капацитета превасходно у оквиру секторских радних група.

3.2 Процес програмирања у 2012. години са посебним освртом на ИПА 2013

Канцеларија за европске интеграције представила је овлашћеним предлагачима пројеката Акциони план за програмирање и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи Републици Србији за 2012. годину на заједничкој обуци 3. фебруара 2012. године. Акциони план представља својеврстан инструмент за координацију програмирања и као такав израђује се на годишњем нивоу за сваки нови програмски циклус, јавно се истиче на електронској страници Канцеларије за европске интеграције и садржи преглед активности у погледу идентификације, припреме оцене квалитета и одабира приоритетних предлога пројеката за финансирање из средстава развојне помоћи, као и улоге и одговорности надлежних институција у том процесу.

Сажетак Акционог плана представља календар програмирања који се превасходно усклађује са очекиваном динамиком програмирања за средства из прве компоненте Инструмента претприступне помоћи (ИПА) Европске уније, будући да је за ова средства процес програмирања најкомплекснији, обухвата најшири круг предлагача и најзначајнију алокацију бесповратних средстава на годишњем нивоу, посматрано по појединачном развојном партнеру. Програмска динамика за остале донаторе календаром

је одређена на уопштенији начин и током 2012. године реализована је у периоду од фебруара до децембра, према одговарајућим процедурама и захтевима развојних партнера. У том смислу, у случају финансирања од стране билатералних донатора, програмирање се током 2012. године односило на припрему пројеката чије се реализација очекује током 2012. и 2013. године, док су за финансирање из ИПА средстава кандидовани они приоритети чије се спровођење очекује тек од 2014. године (тј. Акционим планом је предвиђено програмирање Националног програма ИПА 2013).

Такође, домаћа администрација се нарочито у првој половини 2012. године још увек у значајној мери бавила финализацијом секторских и пројектних фишева из пакета ИПА 2012. Наиме, иако је претходним Акционим планом за 2011. годину, у делу који се односио на програмирање ИПА 2012, било предвиђено да ће се тај програмски циклус окончати до краја 2011. календарске године, услед значајног заокрета ка секторској структури програма, измене програмских образаца и осталих околности, које су објашњене у Извештају за 2011. годину, дорада секторских и пројектних предлога за ИПА 2012 настављена је током 2012. године. Иако су секторски и пројектни фишеви ИПА 2012 који су достављени ЕК крајем 2011. године већ били у напредном стадијуму разраде, уследила су значајна прилагођавања, превасходно на бази повратних информација и коментара Директората за проширење ЕК и Делегације ЕУ и то закључно са августом месецом 2012. године. Након тога, уследила је интерна консултативна процедура на нивоу ЕК за усвајање програма ИПА 2012, тако да је ИПА Комитет Европске комисије, 9. октобра 2012. године, коначно одобрио пакет секторских програма и пројеката који ће бити финансирани у оквиру Националног програма ИПА 2012. Средином новембра 2012. године, ЕК је проследила усвојену документацију за Финансијски споразум за Национални програм за ИПА 2012 националној администрацији, када је и организована процедура прихватања Финансијског споразума од стране Владе и усвајања одговарајућег Закључка, на бази којег је Национални ИПА координатор (НИПАК) потписао Финансијски споразум за ИПА 2012, 21. децембра 2012. године. У складу са усвојеним Финансијским споразумом, допринос Европске уније за 2012. утврђен је у максималном износу од 171.600.995 евра, док је укупан износ националног суфинансирања за девет пројеката и четири секторска програма 27.457.247 евра.

И поред овако значајно продуженог програмског циклуса за ИПА 2012, агенда за последњи програмски циклус у текућој финансијској перспективи ИПА 2013 није одлагана. У том смислу, поред заједничких процедуралних и временских одредница за целокупно програмирање независно од развојног партнера, Акциони план (и календар) за 2012. календарску годину дефинисао је и 11 специфичних програмских корака, посвећених искључиво припреми Националног програма за 2013. годину у оквиру прве компоненте ИПА, и то за период фебруар-јул 2012. године. Наиме, према најавама ЕК о обиму и захтевности припрема за програмски циклус 2014-2020, било је јасно да 2013. календарска година мора да буде значајно растеређена у смислу „класичног” годишњег програмирања и резервисана за стратешко и програмско дизајнирање оквира за ИПА II, превасходно кроз интензивне припреме новог НАД, тако да је програмирање ИПА 2012 морало да буде концентрисано у 2012. календарску годину.

Истовремено, ИПА 2013 програмска година, поред тога што је у текућој финансијској перспективи последња која ће бити реализована према важећем правном оквиру, обележена је и својеврсним „комбинованим” приступом кроз израду дела програма за централизовано, односно децентрализовано управљање. Наиме, након додељивања статуса кандидата за чланство у ЕУ Републици Србији, марта 2012. године, и имајући у виду да је планирано да Европска комисија пренесе управљачка овлашћења за ЕУ фондове (за прву и другу ИПА компоненту) Републици Србији у 2013. години (енгл. *Conferral of management powers*), договорено је да Национални програм 2013 за прву ИПА компоненту треба да буде припремљен, у највећем делу, тако да се секторски програми и пројекти спроводе децентрализовано, што значи да ће припрему тендерске документације, уговарање и плаћања обављати домаће институције које ЕК треба да акредитује својом одлуком о поверавању управљачких надлежности.

У програмирању ИПА 2013, по договору са ЕК, коришћени су идентификациони и формулациони обрасци за пројекте и секторске програме установљени током програмирања ИПА 2012. Ово је донекле олакшало рад са овлашћеним предлагачима у оквиру секторских радних група, али је програмирање ИПА 2013 и поред тога представљало својеврстан изазов за домаћу администрацију, посебно имајући у виду да је координацију обављала искључиво КЕИ кроз радне групе и да екстерна експертска техничка помоћ није била на располагању. Такође, ЕК је инсистирала на веома детаљној и разуђеној идентификационој фази, тако да су две рунде секторских радних група у првој половини 2012. године биле посвећене

усаглашавању секторских приоритета и мера, што је резултирало достављањем првог пакета од шест секторских и пет пројектних идентификационих фишева (предлога пројеката) Европској комисији тек почетком јуна 2012. године. Повратне информације и детаљни коментари на овај пакет достављени су од стране ЕК крајем јула, што је коинцидирало и с периодом успостављања нове Владе у Републици Србији.

У том смислу, КЕИ је искористила прилику да почетком августа 2012. упуту дописе институцијама – предлагачима пројеката, узимајући у обзир реконфигурацију институција након формирања Владе у јулу 2012. и њихове надлежности у складу са новим Законом о министарствима. На овај начин, надлежне институције обавештене су о програмским активностима у погледу прве компоненте ИПА предузетим у претходном периоду, са нагласком на статусу Националних програма ИПА 2012 и ИПА 2013 и очекиваним предстојећим корацима. Уследили су консултативни састанци са институцијама укљученим у програмирање ИПА 2013 и дорада идентификационих секторских програма (9) и појединачних пројеката (6), који су затим достављени Директорату за проширење ЕК и ДЕУ почетком септембра 2012, како би били разматрани у оквиру Групе за осигурање квалитета (енгл. *Quality support group*) при Директорату за проширење ЕК. Поводом овог пакета идентификационих програма и пројеката, ДЕУ је средином септембра организовала консултације са представницима донаторске заједнице (укључујући државе чланице ЕУ и међународне финансијске институције), док је у истом периоду КЕИ обавила консултације са организацијама цивилног друштва. Такође, у првој половини октобра, Група за оцену пројеката је припремила сет од три групе евалуационих формулара (две из оквира надлежности КЕИ и један од стране релевантних структура министарства надлежног за финансије), са препорукама и коментарима за унапређење докумената. Додатне инструкције произашле су са састанака са представницима различитих Директората ЕК током њихове посете Београду (у периоду 30. септембар - 3. октобар). Сви ови елементи, прикупљени кроз различите консултативне формације, узети су у обзир већ на самом почетку формулационе фазе програмирања ИПА 2013. У том смислу, ТС НИПАК је, у сарадњи са представницима Делегације ЕУ, одржао ју периоду 15-22. октобра оперативне радне састанке са предлагачима пројеката и секторских програма, како би се пружиле конкретније инструкције за израду првих нацрта формулационих програмских докумената. Рад на овим документима настављен је до краја 2012. године и имајући у виду овакву програмску динамику, извесно је да се и програмски циклус за ИПА 2013 продужава на 2013. календарску годину, упркос роковима иницијално предвиђених Акционим планом.

3.3 Праћење и евалуација развојне помоћи у 2012. години

Током 2012. године, КЕИ као координатор међународне развојне помоћи, развојни партнери, ресорна министарства и корисници пројеката/програма финансираних средствима међународних развојних партнера, праћење њиховог спровођења су вршили учешћем својих представника у раду управних и надзорних одбора пројеката/програма. У зависности од договорених модалитета сарадње са развојним партнерима, одржавани су редовни билатерални састанци, како би се размотрило стање у спровођењу финансираних инструмената/програма/пројеката и уколико је било потребно предузеле одређене корективне мере, како би се унапредила ефикасност и ефективност пружене помоћи. Као и до сада, на захтев КЕИ, већина развојних партнера је крајем 2012. и почетком 2013. године доставила податке о реализованој и алоцираној новој помоћи у 2012. години, који су након уношења у информациони систем ИСДАКОН послужили као основ за процену реализације међународне развојне помоћи у 2012. години и израду овог извештаја.

Остварена је блиска сарадња са ДЕУ у области праћења (мониторинга) пројеката/програма који су финансирани средствима ИПА, како би домаћа администрација постепено преузела функцију њиховог праћења и ојачала капацитете за праћење и извештавање о њиховом спровођењу, у складу са процедурама за децентрализовано управљање средствима ЕУ. У организацији КЕИ/ТС НИПАК и Делегације ЕУ одржани су редовни састанци о пројектима финансираним из средстава ИПА са проблемима у реализацији. На састанцима је разматран досадашњи напредак, као и будуће активности у отклањању уских грла (енгл. *bottleneck*) у спровођењу пројеката. Поред ТС НИПАК и ДЕУ, на састанцима су учествовали представници корисника поменутих пројеката и министарстава у чијим се ресорима поменути пројекти спроводе.

У циљу јачања капацитета за праћење и извештавање о спровођењу пројеката/програма који су финансирани средствима из ИПА, у складу са процедурама за децентрализовано управљање средствима

ЕУ, спроведен је пилот процес праћења спровођења пројеката финансираних из Националног програма ИПА 2010, у којем су учествовале све релевантне националне институције, уз координацију Техничког секретаријата НИПАК и присуство представника Делегације ЕУ. Сврха процеса је била јачање капацитета домаће администрације за постепено преузимање функције праћења пројеката/програма и извештавање о њиховом спровођењу, у складу са процедурама за децентрализовано управљање средствима ЕУ. У периоду 13-16. новембра 2012. организовани су састанци Секторских пододбора за праћење I компоненте ИПА, кроз које су поред извештаја о праћењу пројеката на нивоу сектора, разматрани и механизми за унапређење донаторске координације, реализација националног суфинансирања, статус индикатора у складу са приоритетима и мерама дефинисаним документом Потребе Републике Србије за међународном помоћи 2011-2013, као и статус евалуационих процеса у конкретним секторима. Посебна пажња посвећена је разматрању пројеката са проблемима у спровођењу (енгл. *bottleneck projects*) из свих програмских година ИПА, што је поред осталог послужило и као припрема за састанак Заједничког одбора за праћење ИПА.

3. децембра 2012. у Палати Србија одржан је 7. Састанак Заједничког одбора за праћење ИПА, у организацији Канцеларије за европске интеграције, Генералног директората за проширење ЕК и Делегације ЕУ у Републици Србији. У раду одбора је учествовало укупно 105 представника институција организатора и корисника пројеката финансираних из средстава ИПА. Поред прегледа уговарања, плаћања, реалокација и продужења у оквиру ИПА програма, националног суфинансирања, секторских процена и евалуација, разматрања препорука прве мисије ревизора у склопу припрема за увођење Децентрализованог система управљања, програмирања ИПА 2013 и припрема за вишегодишњи финансијски оквир 2014-2020, највећа пажња је посвећена дискусији са корисницима пројеката о тренутном стању у спровођењу ИПА пројеката и кључних пројеката са проблемима у спровођењу. Као једна од активности спроведених на основу препорука Заједничког одбора за праћење ИПА, основана је, заједничком иницијативом ДЕУ, ТС НИПАК и Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине, Оперативна група за праћење пројеката са проблемима у спровођењу из области животне средине, која представља саставни део механизма за праћење пројеката са проблемима у спровођењу. Састанци Оперативне групе се одржавају редовно, једном месечно, почев од 20. децембра 2012.

Канцеларија за европске интеграције, уз подршку пројекта финансираног од стране шведске агенције за међународни развој – СИДА (енгл. SIDA), покренула је евалуацију ефикасности и ефективности укупне међународне развојне помоћи у периоду 2007-2011, у 8 приоритетних сектора дефинисаних у документу „Потребе Републике Србије за међународном помоћи”. Поред поменуте евалуације покренуте од стране КЕИ, покренуто је још десетак секторских, тематских и програмских евалуација досадашње помоћи ЕУ од стране ДЕУ и Генералног директората за проширење ЕК. КЕИ је у својству ТС НИПАК узела активно учешће у организацији и координацији поменутих евалуација, а релевантна ресорна министарства учествују у евалуационом процесу пружајући податке и дискутујући са евалуаторима о предметима евалуације. Закључци и препоруке из евалуационог извештаја биће коришћени у будућем програмирању међународне развојне помоћи, кроз израду релевантних средњорочних планских докумената.

3.4 Увођење децентрализованог система за управљање ЕУ фондовима

За припрему и акредитацију система децентрализованог управљања фондовима ЕУ, надлежан је Национални службеник за одобравање (НАО, енгл. *National Authorising Officer – NAO*), а активности на увођењу ДМ спроводе се у складу са одговарајућим Планом активности за увођење децентрализованог управљања (енгл. *Roadmap for DM introduction*). План предвиђа 6 фаза у процесу увођења ДМ, а током 2012. године Србија је успешно завршила четврту фазу – националну акредитацију и подношење акредитационог пакета ЕК, и ушла у пету фазу – припрема одлуке ЕК о преносу овлашћења Републици Србији за управљања средствима додељеним кроз ИПА.

На основу сета докумената које је НАО доставио ЕК крајем 2011. године, као основу за процену изграђености и спремности система и националних институција да преузму одговорности и послове у вези са управљањем средствима додељеним кроз ИПА и одлуке ЕК да се приступи процени усклађености система са захтевима ЕУ дефинисаним у Уредби ЕУ о спровођењу ИПА, као и Оквирном споразуму између Европске комисије и Републике Србије о претприступном инструменту ИПА, ЕК је

ангажовала независне оцењиваче, који су почетком 2012. године извршили анализу целокупног система децентрализованог управљања у Републици Србији и израдили Извештај о процени усклађености, са закључцима и предлогом препорука за отклањање установљених неусклађености система.

У складу са препорукама из Извештаја о процени усклађености, све структуре унутар Владе укључене у процес акредитације спровеле су опсежне активности у циљу унапређења постојећег правног и институционалног оквира, административних капацитета, правилника и процедура за ДМ. Влада је у мају 2012. усвојила измењену Уредбу о децентрализованом систему управљања средствима развојне помоћи Европске уније у оквиру инструмента претприступне помоћи, реконструисане су оперативне структуре за спровођење ИПА компоненти, оформљене су недостајуће јединице за програмирање и спровођење средстава ИПА, извршена је ревизија правилника и процедура и Република Србија је ЕК у јуну 2012. поднела документацију за акредитацију и пренос одговорности за управљање средствима додељеним кроз ИПА.

Након формирања Владе у јулу, именовани су нови главни актери у ДМ. За службеника за акредитацију (ЦАО, енгл. *Competent Accreditation Officer – CAO*), који је одговоран за одобрење националне акредитације, именован је Млађан Динкић, министар финансија и привреде, за националног службеника за одобравање, који је одговоран за финансијско управљање ИПА средствима и увођење децентрализованог система, именована је Драгијана Радоњић Петровић, специјални саветник у Министарству финансија и привреде, а за националног ИПА координатора, који је одговоран за општу координацију, програмирање и праћење ИПА, Милан Пајевић, директор Канцеларије за европске интеграције. Приликом укидања старих и формирања нових органа државне управе, водило се рачуна о очувању институционалних и административних капацитета у смислу ДМ, тако да су већ изграђени капацитети за ДМ углавном очувани и у исто време, у новим ресорним министарствима, на задовољавајући начин, су формиране потребне структуре. Предузет је низ активности у склопу припрема за верификациону ревизију система за ДМ од стране ревизора ЕК. Интензиван је рад на припреми обука за децентрализован систем за 2013. годину са Службом за управљање кадровима; интензиван је рад са структурама задуженим за пету компоненту ИПА (пољопривреда и рурални развој – ИПАРД), израђена је тендерска документација за успостављање информационог система за управљање ИПА средствима, а почетком новембра именовани су Службеници за програме помоћи (СПО, енгл. *Senior Programming Officer – SPO*) у ресорним министарствима и потписани оперативни споразуми између Службеника за одобравање програма и Службеника за програме помоћи.

Прва посета у оквиру верификационе мисије ревизора Европске комисије спроведена је од 19. до 23. новембра. Задатак ревизора Генералног директората за проширење ЕК је била верификација успостављених структура и процедура утврђених за управљање I и II компонентом ИПА. Током своје мисије, ревизори су се састали са НИПАК, НАО, Националним фондом (НФ), ТС НИПАК, Телом за уговарање, Ревизорским телом и Службеницима за програме помоћи из четири министарства: Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику, Министарства финансија и привреде, Министарства саобраћаја и Министарства правде и државне управе. Ревизори су на крају мисије саопштили своја запажања, углавном у вези са успостављеним правним основама за управљање средствима ИПА, правима и обавезама учесника у том процесу и административним капацитетима за управљање програмима ИПА. У складу са усменим препорукама ревизора о потреби унапређења правног оквира за управљање ИПА, у новембру је отпочет рад на ревизији постојеће Уредбе о децентрализованом систему управљања средствима развојне помоћи Европске уније у оквиру инструмента претприступне помоћи, тако што ће уместо јединствене Уредбе која се односила, како на програм ИПА 2013 тако и на нову финансијску перспективу, бити донете посебне Уредбе за сваку од компоненти која би се односила само на спровођење програма ИПА 2013 у оквиру дате компоненте. Истовремено, започета је и израда Закона у овој области, који ће се односити на спровођење ИПА у новој финансијској перспективи 2014-2020. Друга посета у оквиру верификационе мисије ревизора Европске комисије очекује се крајем јануара 2013. године, након чега ће израдити свој финални извештај.

3.5 Јачање капацитета у области координације ЕУ фондова и развојне помоћи

Обуке за органе државне управе у области планирања средстава ЕУ и развојне помоћи предвиђене су Планом обука кадрова за 2012. годину и спроведене у сарадњи КЕИ и Службе за

управљање кадровима. Поред тога, у оквиру пројекта финансираних средствима ЕУ, обезбеђена је техничка помоћ за програмирање и припрему пројекта за финансирање из ИПА средстава и то у виду консултантских услуга, помоћи у изради документације, пружању обука у виду радионица, као и у непосредном раду на изради предлога пројекта, техничке и остале потребне документације.

Такође, Влада Шведске обезбедила је помоћ за унапређење координације донаторске помоћи, обучавање државних службеника, унапређење комуникације и сарадње свих заинтересованих страна у процесу планирања и праћења развојне помоћи. У оквиру ове подршке у протеклој години, део средстава намењен је за сврху реализације семинара и стручног усавршавања запослених. Преглед свих обука одржаних у 2012. години дат је у прилогу 2 овог извештаја.

Током 2012. године спроведене су бројне активности са циљем унапређења комуникације између Сектора КЕИ за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи и дефинисаних циљних група, као и побољшања информисаности јавности о међународној помоћи.

Од децембра 2010. године, истраживања јавног мњења која Канцеларија за европске интеграције спроводи два пута годишње укључују и питања у вези за ИПА фондовима и средствима међународне помоћи Србији, као на пример: Које земље су највећи донатори Србије од 2000. године? Да ли сте чули за пројекте финансиране средствима Европске уније и у којим областима? Знате ли приближан износ помоћи који Србија годишње добија кроз ЕУ фондове? Према резултатима последњег истраживања (децембар 2012), 38% испитаника је чуло за ЕУ пројекте. Међутим, иако је највећи донатор у Србији Европска унија, 35% грађана сматра да је Русија највећи донатор, а 34% сматра да је то ЕУ.

На основу Процедуре о систему децентрализованог управљања, формирана је мрежа службеника за комуникацију о ИПА. Са циљем координације мреже, организовани су састанци и обука на тему спровођења комуникационих активности у оквиру ИПА. Осим тога, припремљен је нацрт Стратегије комуникације о ИПА. Консултативни процес припреме Стратегије укључио је представнике мреже службеника за комуникацију о ИПА, као и Делегације ЕУ у Србији.

Од других значајних активности у области унапређења комуникација можемо издвојити следеће:

- Настављено је са јачањем механизма координације са развојним партнерима у области комуникација, што је резултирало у све квалитетнијој размени информација о развојној помоћи.
- Организовано је јавно слушање у Народној скупштини на тему „Инструмент за претприступну помоћ (ИПА)” у марту 2012. године;
- Сајт Канцеларије за европске интеграције се редовно ажурира како би укључио најновије документе из области планирања, програмирања, праћења и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи, актуелности и најаве догађаја;
- Када је реч о комуникацији путем друштвених мрежа, *YouTube* канал и *Facebook* налог Канцеларије за европске интеграције се такође редовно ажурирају новим садржајем и материјалима;
- Успостављена је мрежа службеника за односе са јавношћу у институцијама Владе Републике Србије, како би се унапредила сарадња и побољшала комуникација;
- Организоване су две обуке за новинаре: о међународној развојној помоћи Србији и о управљању пројектним циклусом, са циљем бољег упознавања представника медија широм Србије са овим темама;
- Настављено је са унапређењем сарадње са представницима медија кроз обезбеђивање адекватних информација и материјала о развојној помоћи;
- Припремљено је шест издања Билтена о развојној помоћи у Србији (*Aid Matters*), као једног од инструмената унапређене комуникације који се дистрибуирају електронским путем;
- У циљу одржавања квалитета и ажурности информација на ИСДАКОН сајту, редовно се постављају вести о активностима у области планирања, програмирања, праћења и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи, релевантни документи, публикације, најаве догађаја, итд;
- Припремљене су и одштампане следеће публикације: Извештај о међународној помоћи Републици Србији у 2011. години, као и четири издања Билтена о развојној помоћи у Србији (*Aid Matters*). Публикације су дистрибуиране адекватним циљним групама, а електронске верзије поменутих публикација доступне су на веб сајту www.evropa.gov.rs;

- У сарадњи са Амбасадом Јапана и Јапанском агенцијом за међународну сарадњу, у фебруару 2012. године организована је конференција Јапанска развојна сарадња са Србијом – анализа десет година искуства;
- У сарадњи са развојним партнерима организовани су бројни догађаји, као што су презентације, координациони састанци, годишње анализе резултата, церемоније потписивања докумената, конференције, радионице, представљање пројеката;
- У оквиру друге компоненте ИПА:
 - а) 26. септембра 2012. године је организована Трећа национална конференција о прекограничној сарадњи са близу 300 учесника, претежно представника националних тела и локалне самоуправе, ЕУ, интернационалних и непрофитних организација, образовних институција и осталих заинтересованих страна. Конференцији је присуствовало и 28 новинара из 21 медијске куће, укључујући пет телевизијских станица. На конференцији је уручено 14 плакета институцијама које су спроводиле пројекте финансиране у оквиру програма прекограничне сарадње, а који представљају тзв. „примере добре праксе”. Након конференције, кратак преглед дешавања је послат свим релевантним представницима Европске уније, као што су Генерални директорат ЕК за проширење и Генерални директорат ЕК за регионалну политику;
 - б) Одржано је 18 имплементационих радионица на тему спровођења пројеката и извештавања по правилима ЕУ за кориснике који спроводе пројекте финансиране из средстава ове компоненте, са укупно 1094 учесника у градовима на територији покривеној програмима широм Републике Србије (Суботица, Нови Сад, Београд, Вршац, Пожаревац, Зрењанин...)
 - в) Снимљена су два кратка промотивна филма: један општи о програмима прекограничне сарадње (филм доступан на веб адреси <http://www.evropa.gov.rs/CBC/PublicSite/Default.aspx>), и један о транснационалном програму сарадње на подручју Југоисточне Европе (<http://www.evropa.gov.rs/CBC/PublicSite/Programme.aspx?Id=34>).
 - г) Комуникација успостављена претходних година са корисницима који спроводе пројекте финансиране у оквиру програма прекограничне и транснационалне сарадње, настављена је и током 2012. године. Корисници имају могућност да контактирају особе из Канцеларије за европске интеграције које су задужене за спровођења одређеног програма прекограничне или транснационалне сарадње и да им се обрате за помоћ приликом решавања проблема на које наилазе приликом спровођења пројеката;
 - д) Одржани су редовни месечни састанци са представницима Сектора за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ Министарства финансија и привреде Републике Србије у циљу планирања будућих дешавања, заједничког решавања проблема и размењивања примера добре праксе.

3.6 Међународна и регионална сарадња у области координације помоћи

Регионална сарадња у координацији међународне развојне помоћи је, у складу са досадашњом праксом, током 2012. године била обележена сарадњом у процесу програмирања Вишекорисничке ИПА (ВК ИПА, енгл. *Multi Beneficiary IPA – MB IPA*) као и у имплементацији регионалних пројеката. У складу са процедуром, интервенције идентификоване за финансирање из ВК ИПА су додатно усаглашаване кроз две фазе консултација са релевантним заинтересованим странама држава региона, а припрема ВК ИПА програма је текла знатно бржом динамиком и резултирала одлуком ЕК о усвајању ВК ИПА програма за 2013. годину 15. фебруара 2013. године, на коју је Влада Републике Србије дала сагласност 11. марта 2013. године. Током 2012. године су, поред састанака секторских радних група, одржана 2 општа координациона састанка у организацији јединице за регионалне програме Генералног директората ЕК за проширење на којима су учествовали представници држава корисница ВК ИПА. Састанци који су одржани 26. априла 2012. године у Бриселу и 13. новембра у Загребу, као предмет дискусије имали су: тренутни статус у програмирању ВК ИПА програма за 2013. годину, планиране даље кораке и динамику у програмирању, као и статус активности у имплементацији текућих пројеката финансираних из ВК ИПА. Поред тога, у светлу припреме за нову финансијску перспективу 2014-2020, на поменутим састанцима је оквирно представљена нова регулатива и новине у приступу у процесу програмирања, као и досадашњи резултати рада Регионалног савета за сарадњу у припреми документа „Југоисточна Европа 2020”.

Иницијатива за припрему документа „Југоисточна Европа 2020“, који се наслања на стратегију „Европа 2020“, потекла је од стране Регионалног савета за сарадњу и међу основним циљевима има раст бруто друштвеног производа и раст запослености, уз истовремено повећање међусобне размене између држава региона. У складу са препоруком Брисела о потреби јачања власништва региона над процесом програмирања, идеја Регионалног савета за сарадњу да овај документ у периоду од 2014. године преузме улогу платформе и оквира за програмирање регионалних интервенција позитивно је оцењена и добила је пуну подршку Брисела. У том смислу, током 2012. године у координацији Регионалног савета за сарадњу припремљен је нацрт овог документа и у плану су даље консултације са релевантним институцијама у региону, укључујући канцеларије НИПАК-а, у циљу унапређења његовог садржаја, како би биле уважене потребе и интереси свих релевантних субјеката. Документ такође дефинише поделу надлежности између релевантних институција, а у организациону структуру укључује регионалне тематске мреже, како би се исте, као неискоришћени потенцијал региона, укључиле у актуелне процесе, а њихово деловање хармонизовало са деловањем Регионалног савета за сарадњу.

Током 2012. године, одржани су бројни састанци, консултације и обуке у оквиру РЕСПА програма (Регионална школа за јавну управу, енгл. *Regional School of Public Administration – RESPA*), који су такође од посебног значаја за даље унапређење сарадње у региону. Значајан искорак у регионалној сарадњи учињен је постизањем договора о реализацији регионалног програма стамбеног збрињавања избеглица. Наиме, одржавањем регионалне министарске конференције „Трајна решења за избеглице и интерно расељена лица – сарадња држава у региону“ у Београду, 25. марта 2010. године, на иницијативу Републике Србије, обновљен је процес регионалне сарадње у циљу решавања отворених питања и проналажења решења за проблеме избеглица. Најзначајнији резултат овог процеса је регионални програм стамбеног збрињавања, као заједнички вишегодишњи програм који има за циљ да обезбеди трајна стамбена решења за око 74.000 најугроженијих избеглица у четири земље (Босни и Херцеговини, Републици Црној Гори, Републици Хрватској и Републици Србији), односно 27.000 породица у региону, од чега 16.780 избегличких породица у Републици Србији. Од укупне процењене вредности регионалног програма која износи 583 милиона евра, на донаторској конференцији одржаној 24. априла 2012. године, прикупљен је 261 милион евра, од чега око 150 милиона евра за решавање стамбених потреба избеглица у Републици Србији. Највећи донатори су ЕУ (80%) и САД. Договорено је такође да ће Банка за развој Савета Европе (ЦЕБ) бити надлежна за управљање донаторским фондом и техничком помоћи. Током 2012. године, активности су биле усмерене на припрему одговарајућих аналитичких докумената и разраду националног механизма за управљање програмом. Интензивне консултације се настављају на регионалном нивоу ради синхронизације активности, као и билатерално са ЦЕБ, тако да се у 2013. години очекује усвајање Оквирног споразума између ЦЕБ и Републике Србије, који ће представљати основ за коришћење средстава из донаторског фонда.

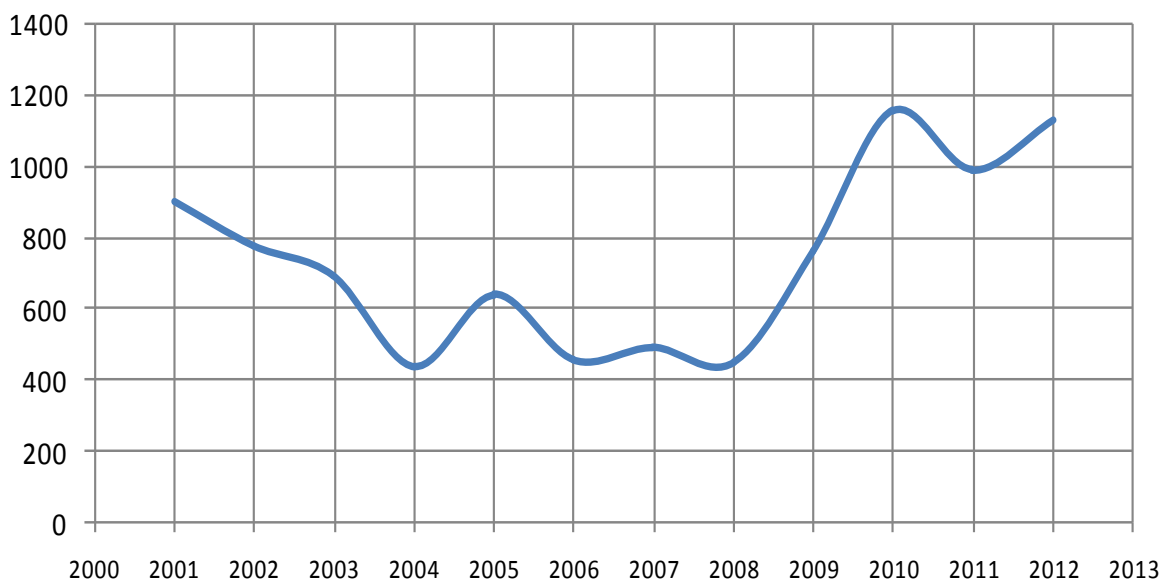
4. СТРУКТУРА И НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ

Међународна развојна помоћ обухвата подршку билатералних и мултилатералних развојних партнера и међународних финансијских институција (средства/ донације приватног и невладиног сектора нису обухваћена), која се пружа у облику бесповратних средстава и концесионалних кредита, под условом да је елемент бесповратности (грант елемент) у укупно одобреним средствима најмање 25%.¹¹ Развојна помоћ може бити пружена у виду новца, робе или услуга¹², па с тим у вези и реализација развојне помоћи у смислу овог Извештаја представља **процену реализације вредности програма/ пројеката/ активности које су предмет донације, а не финансијску реализацију.**

Структура и ниво реализације међународне развојне помоћи приказани су према:

- Финансијском облику (бесповратна средства и концесионални кредити);
- Намени (развојна и хуманитарна помоћ; према секторима намене);
- Изворима финансирања (по билатералним и мултилатералним развојним партнерима);
- Типу (техничка помоћ и инвестиције);

Након започетог узлазног тренда у 2009. години, рекордне реализације у 2010. години и блажег пада у 2011. години, **процена нивоа реализације укупне међународне развојне помоћи у 2012. години износи око 1,13 милијарди евра**, односно поново има тенденцију раста. Овакав резултат првенствено је последица рекордног нивоа реализације концесионалних кредита у односу на протеклих 12 година и раста реализације бесповратне помоћи у односу на 2011. годину.

— Ниво процене реализације међународне развојне помоћи

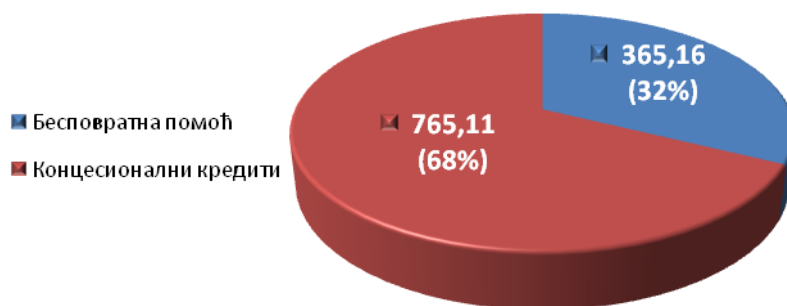
Илустрација 1- Тренд процене нивоа реализације међународне развојне помоћи у периоду 2001-2012, изражен у милионима евра;
Извор: информациони систем ИСДАКОН¹³

4.1 Бесповратна помоћ и концесионални кредити

¹¹ ОЕЦД дефиниција званичне развојне помоћи

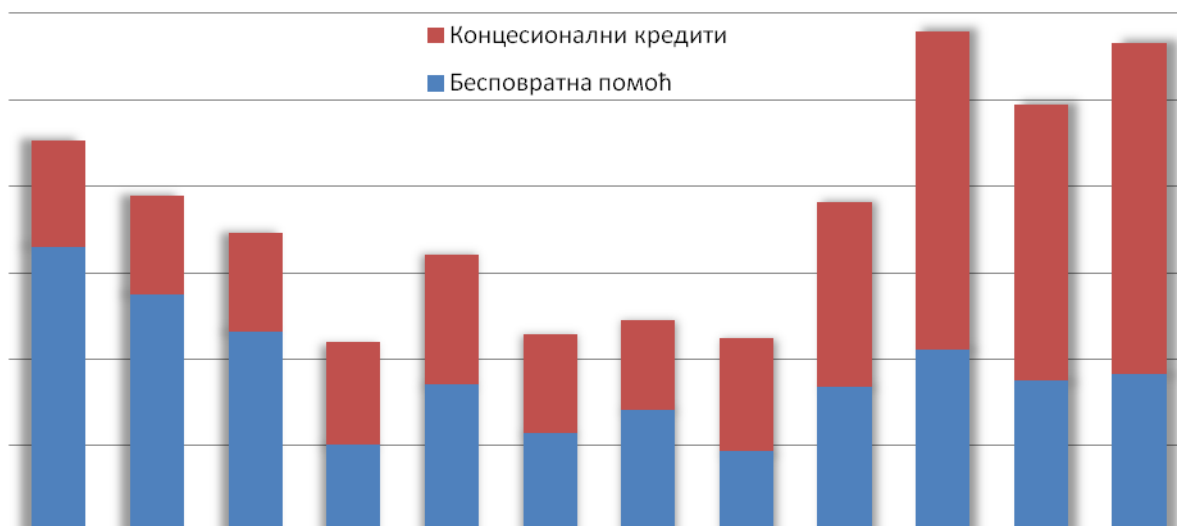
¹² Роба, односно добра, могу бити директно донирана примаоцу, као и услуге које могу бити у различитим видовима – техничка помоћ експерата, инфраструктурни радови итд, тако да не постоји финансијски ток од донатора ка примаоцу, већ директно ка добављачу роба или услуга које су предмет донације.

¹³ Подаци о развојној помоћи који се налазе у ИСДАКОН информационом систему унети су на основу података добијених од представника донаторске заједнице и података Управе за јавни дуг Министарства финансија, када је реч о концесионалним кредитима.

Илустрација 2 - Однос процене реализације бесповратне помоћи и концесионалних кредита у 2012. години, изражен у милионима евра и процентима; Извор: информациони систем ИСДАКОН

Условљена увећаним потребама државе за финансијским средствима којима би се подржале мере Владе и Народне банке Србије за ублажавање негативних последица светске економске кризе на Републику Србију, процењена реализација концесионалних кредита у 2012. години бележи раст у односу на прошлу годину. У 2012. години концесионални кредити чине нешто више од две трећине (68%) реализације укупне међународне развојне помоћи Републици Србији (Илустрација 2). Износ процењене реализације од 765,11 милиона евра представља највишу годишњу реализацију концесионалних кредита у периоду од 2001. године (Илустрација 3).

Илустрација 3 - Однос процене реализације бесповратне помоћи и концесионалних кредита у периоду 2001-2012. година, изражен у милионима евра; Извор: информациони систем ИСДАКОН

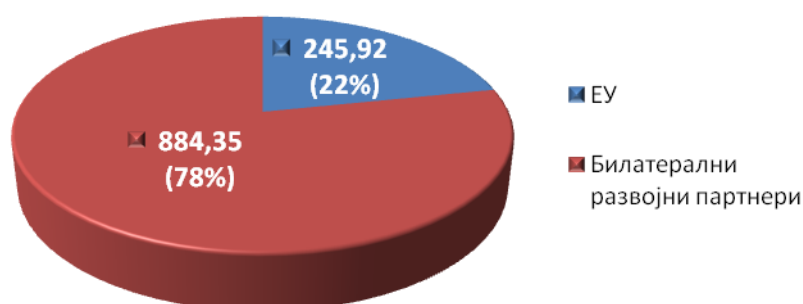
Реализована средства из концесионалних кредита превасходно су намењена спровођењу великих инфраструктурних програма и пројеката у секторима саобраћаја и енергетике, развоју привреде и подршци науци и истраживањима. Поменути програми и пројекти су финансирани већином из зајмова Европске инвестиционе банке (ЕИБ), Кине, Светске банке, Азербејџана, Европске банке за обнову и развој (ЕБРД), Немачке и Италије.

Ниво процењене реализације бесповратних средстава у 2012. години бележи благи пораст у односу на прошлу годину, али у знатно мањој мери него што је то случај са концесионалним кредитима. Са нивоом процењене реализације од 365,16 милиона евра, чини близу једне трећине (32%) реализације укупне међународне развојне помоћи Републици Србији. Релативна стагнација нивоа реализације бесповратних средстава у структури међународне развојне помоћи делом је резултат мањих издвајања из буџета неких развојних партнера за бесповратну међународну развојну помоћ, као последица светске економске кризе, али је већим делом условљена значајним напретком Републике Србије у процесу реформи и приступања ЕУ, тако да развојни партнери приликом планирања развојне помоћи имају у виду то да ће се Републици Србији у релативно блиској будућности отворити могућности за коришћење

различитих фондова и програма ЕУ. Бесповратна развојна помоћ је за разлику од концесионалних кредита који су концентрисани у неколико сектора, много више диверсификована, тако да је намењена мноштву релативно мањих програма/пројеката у различитим секторима. Више од половине бесповратне међународне развојне помоћи у 2012. години реализовано је као помоћ локалној самоуправи, сектору саобраћаја, образовању, државној управи, енергетици и развоју судства и правног система. Водећи развојни партнер што се тиче реализоване бесповратне помоћи Републици Србији и у 2013. години је Европска унија, док су највећи билатерални донатори Немачка, САД, Шведска, Норвешка и Швајцарска.

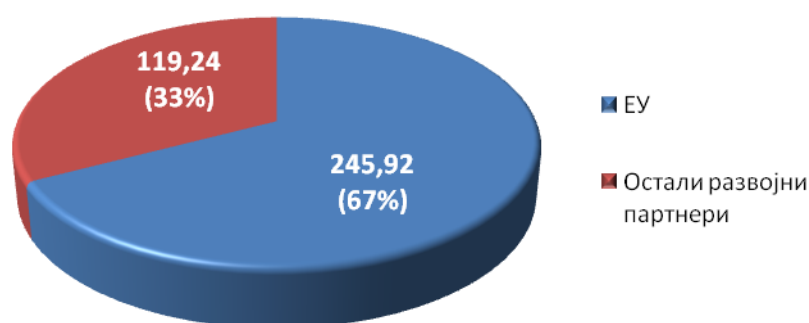
4.2 Однос средстава ЕУ и остале развојне помоћи

Процењена реализација развојне помоћи ЕУ у 2012. години износи 245,92 милиона евра. Укупна реализација помоћи осталих развојних партнера износи 884,35 милиона евра (Илустрација 4). Развојна помоћ ЕУ чини нешто више од петине укупно реализоване развојне помоћи Републици Србији у 2012. години.

Илустрација 4 - Однос процене реализације укупних средстава ЕУ и осталих развојних партнера у 2012. години, (вредности су изражене у милионима евра); Извор: информациони систем ИСДАКОН

За разлику од учешћа развојне помоћи ЕУ у укупно реализованој међународној развојној помоћи у 2012. години, када се упоређи развојна помоћ ЕУ са осталом развојном помоћи у смислу свог финансијског облика, стиче се другачија слика о учешћу помоћи ЕУ у укупној развојној помоћи, будући да је целокупна развојна помоћ ЕУ бесповратна. Развојна помоћ ЕУ чини две трећине укупне бесповратне развојне помоћи реализоване у Републици Србији у 2012. години (Илустрација 5).

Илустрација 5 - Однос процене реализације укупних бесповратних средстава ЕУ и осталих развојних партнера у 2012. години, (вредности су изражене у милионима евра); Извор: информациони систем ИСДАКОН

Европска унија пружа помоћ Републици Србији кроз следеће инструменте:

- ИПА Компонента I: Помоћ транзицији и изградња институција – компонента је осмишљена с циљем да пружи подршку у свим активностима у вези са јачањем капацитета институција, испуњавањем критеријума и стандарда које намеће приступање и преношењем

законодавства. Ова компонента обухвата и важне аспекте правних тековина ЕУ (фран. *acquis communautaire*) и омогућује учествовање земље која је потенцијални кандидат или кандидат за чланство у Програмима ЕУ и у раду агенција.

- ИПА Компонента II: Прекогранична сарадња – Средства у оквиру друге компоненте ИПА се користе у циљу јачања прекограничне сарадње кроз заједничке локалне и регионалне иницијативе које имају за циљ унапређење одрживог привредног и друштвеног развоја, као и сарадњу организација локалне самоуправе и непрофитних организација из различитих држава¹⁴.
- Вишекорисничка ИПА – Представља део финансијског инструмента којим Европска унија подржава заједничке приоритете и сарадњу на нивоу земаља кандидата и потенцијалних кандидата за чланство у ЕУ путем финансијских програма који обухватају више земаља региона, а спроводи се од стране Европске комисије на централизован начин уз сталне консултације са земљама корисницама.
- Програми Европске уније – представљају низ интегрисаних мера које су намењене јачању сарадње међу државама чланицама Европске уније у области европских политика за одређени период времена. Као земља кандидат за чланство у ЕУ, Република Србија учествује у следећим програмима:
 - Седми оквирни програм за истраживања, технолошки развој и огледне активности
 - Култура
 - Програм за конкурентност и иновативност, потпрограм за предузетништво и иновације
 - Програм за конкурентност и иновативност, потпрограм подршка развоју политике информационо комуникационих технологија
 - Фискалис
 - Царина
 - Прогрес
 - Програм целоживотног учења
 - Темпус
 - Ерасмус Мундус
 - Програм за сигурнији интернет
 - Европа за грађане и грађанке
 - Млади у акцији

¹⁴ Више о Програмима прекограничне сарадње погледати у поглављу 4.5. Преглед међународне помоћи по секторима.

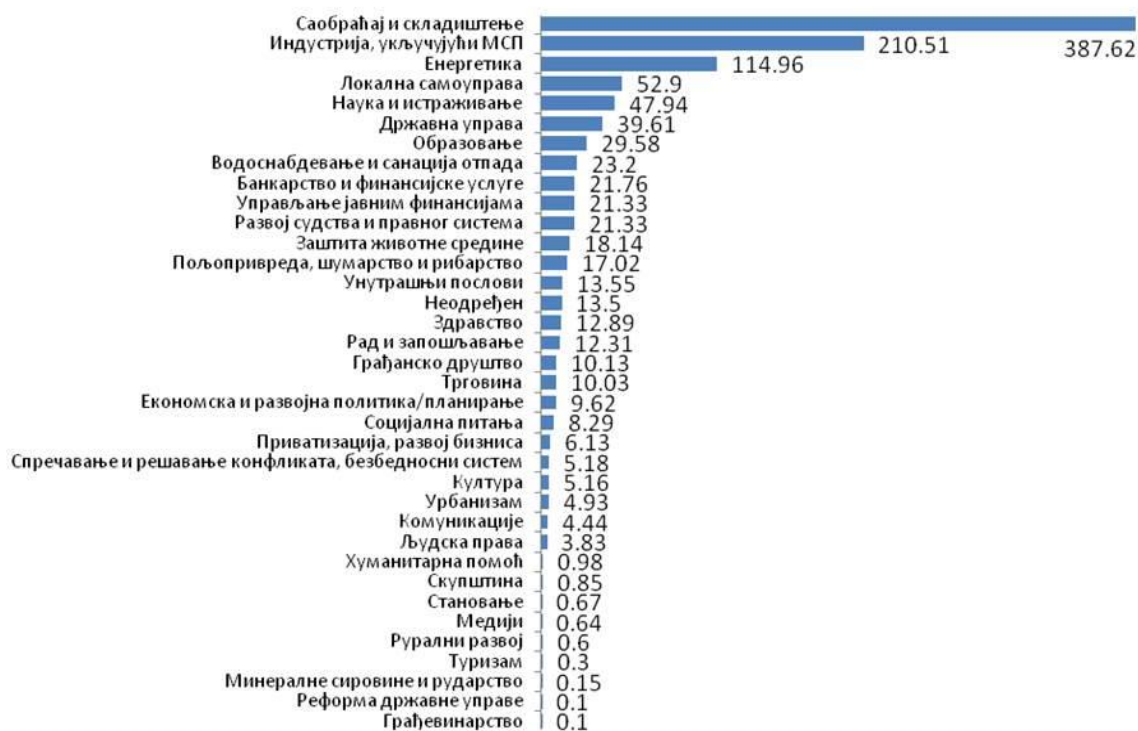
4.3 Техничка помоћ и инвестиције

Техничка помоћ је превасходни облик помоћи у структури бесповратне помоћи у 2012. години и односи се на експертску помоћ која се користи за израду студија, стратегија, тендерске документације, обуке, пружање консултантских услуга из различитих области итд. У оквиру прве компоненте претприступног инструмента – ИПА, техничка помоћ је преовлађујући облик помоћи. Имајући у виду изазове које намеће предстојећи процес преговора о приступању Републике Србије ЕУ, досадашњу реализацију средстава из прве компоненте ИПА, као и реализацију средстава других билатералних донатора и у наредним годинама техничка помоћ ће имати значајно учешће у укупној структури међународне бесповратне развојне помоћи. Као што је већ наведено у поглављу 4.1. овог извештаја, инвестициони пројекти у 2012. години доминантно су финансирани концесионалним кредитима међународних кредитора и билатералним кредитним аранжманима Републике Србије са развојним партнерима.

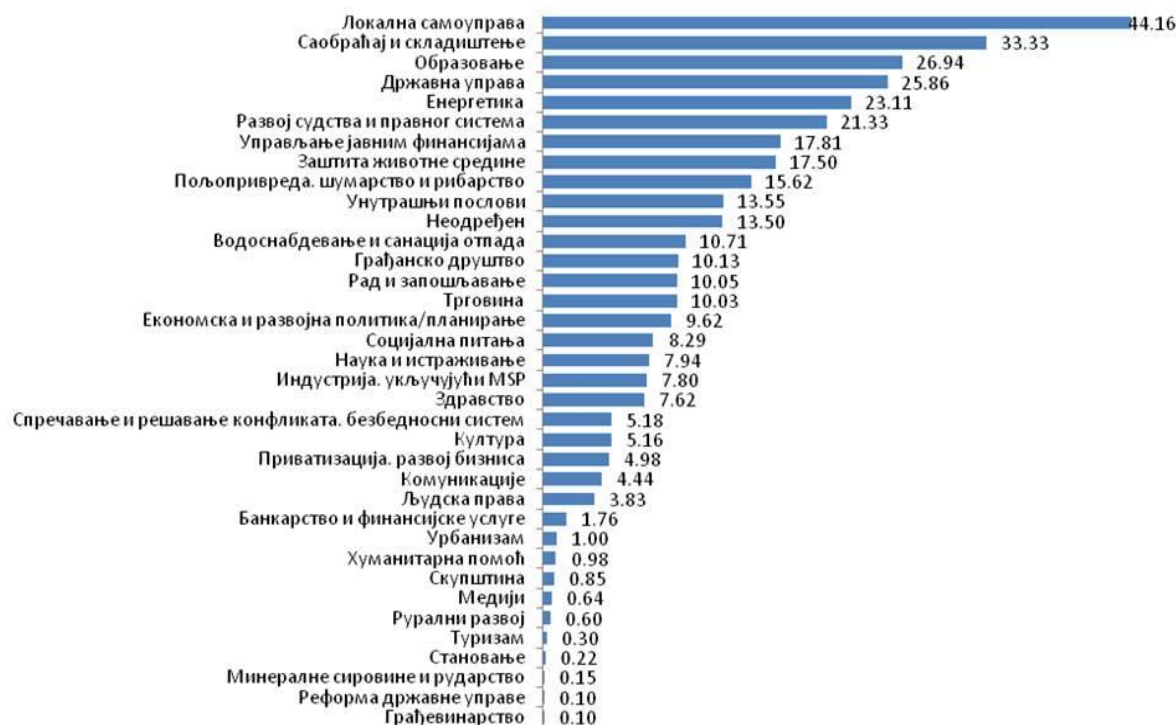
4.4 Буџетска подршка и пројектно финансирање

И поред негативних економских трендова и даљег раста буџетског дефицита у Републици Србији током 2012. године, што представља контекст уобичајен за потраживање буџетске подршке, овакав тип финансирања у 2012. години није реализован, било у смислу опште или секторске буџетске подршке. У одсуству аранжмана са Међународним монетарним фондом, међународне финансијске институције нису биле склоне да одобре кредитирање које би било намењено уравнотежењу макроекономских прилика и платног биланса. Мисије ММФ су у два наврата у 2012. години (у фебруару и септембру) са представницима Владе Републике Србије разматрале могућност закључивања аранжмана из предострожности, али до тога и након буџетског ребаланса септембра 2012. године није дошло. Стога, будући да је овај традиционално позитиван сигнал за инвеститоре, који начелно доприноси повољнијој перцепцији ризика земље, стабилизацији девизног тржишта и смањењу инфлаторних притисака – изостао, обустављена је и реализација друге транше макроекономске помоћи ЕУ у виду концесионалног кредита намењеног економској стабилизацији Републике Србије и покривању буџетског дефицита. Секторска буџетска подршка Светске банке одобрена 2011. године у виду гарантног кредита за приватни и финансијски сектор (енгл. *Private and Financial Sector Policy Based Guarantee – PFSPBG*) у износу до 400 милиона долара, такође није активирана током 2012. године, а преговори о бесповратним средствима намењеним буџетској подршци нису ни вођени са осталим развојним партнерима. У том смислу, овај вид подршке не фигурира у нивоу и структури развојне помоћи у Републици Србији.

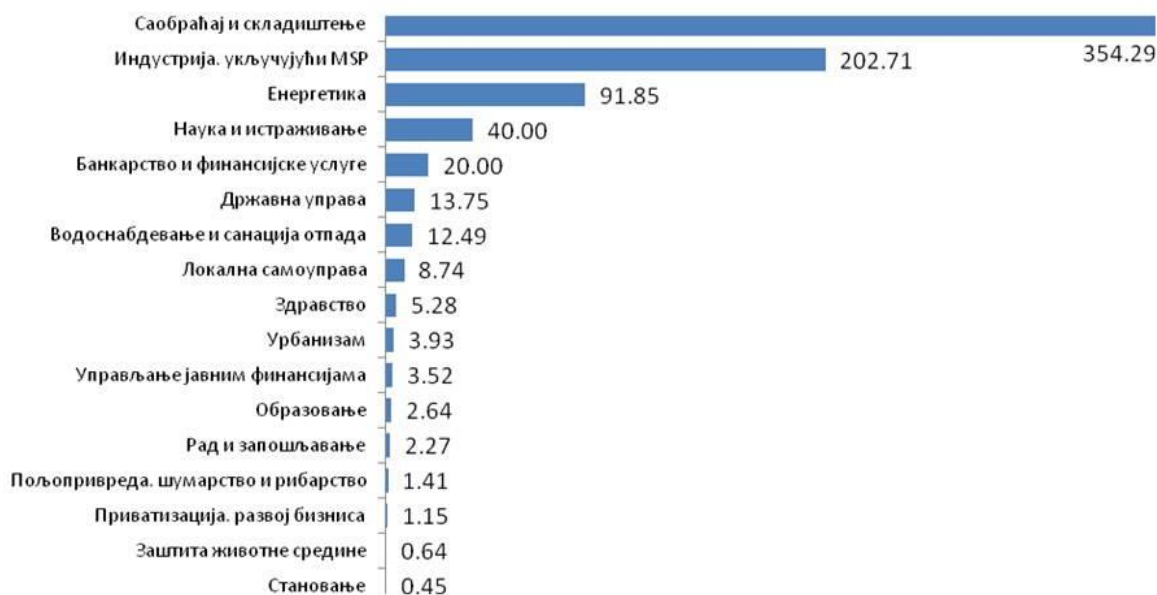
4.5 Преглед међународне помоћи по секторима

Илустрација 6 - Процена реализације укупне међународне развојне помоћи Републици Србији у 2012. години по секторима (сектори су представљени према OECD/DAC класификацији), вредности су изражене у милионима евра; Извор: информациони систем ИСДАКОН

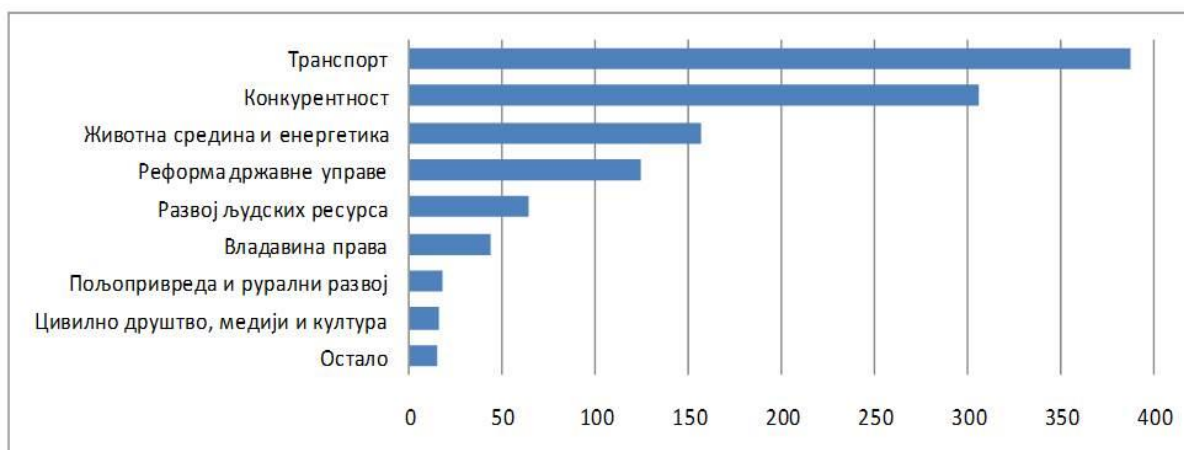
Илустрација 7- Процена реализације бесповратне међународне развојне помоћи Републици Србији у 2012. години по секторима (сектори су представљени према OECD/DAC класификацији), вредности су изражене у милионима евра; Извор: информациони систем ИСДАКОН

Илустрација 8 - Процена реализације концесионалних кредита у 2012. години по секторима (сектори су представљени према OECD/DAC класификацији), вредности су изражене у милионима евра; Извор: информациони систем ИСДАКОН

Секторска расподела међународне помоћи у 2012. години је у многоме била условљена мерама за ублажавање последица економске кризе у Републици Србији. Сходно томе, очигледно је да је највећи износ средстава усмерен и реализован како кроз мере за подстицање ликвидности привреде и повећање домаће тражње кроз реализацију инфраструктурних програма/пројеката у области саобраћаја, тако и кроз подршку локалној самоуправи и реформске мере у области енергетике, образовања, науке и истраживања и државне управе.

У наставку је приказан преглед реализације међународне развојне помоћи према осам сектора дефинисаних у националном планском документу „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2011-2013. године“ (Илустрација 9), који обухватају одговарајуће горе приказане ОЕЦД секторе (Илустрација 6).

Илустрација 9 - Процена укупне реализације међународне помоћи у 2012. години по секторима дефинисаним у документу „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2011-2013. године“, вредности су изражене у милионима евра; Извор: информациони систем ИСДАКОН

Сектор **владавине права** бави се питањима попут унапређења правосуђа, превенције и борбе против корупције и различитих облика криминала, управљања миграцијама, заштите људских и

мањинских права, те реформе система одбране. У оквиру сектора укупно реализована средства међународне развојне помоћи за 2012. годину износе 43,89 милиона евра што представља повећање од 10,81 милион у односу на претходну, 2011. годину. У области правосуђа, тачније развоја судства и правног система, највише средстава 14,68 милиона евра обезбедила је Европска унија, а следе је Норвешка са 3,86 милиона, Шведска са 1,74 и Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) са 1,04 милиона евра. Европска унија пружила је такође значајну подршку у области унутрашњих послова са укупно 7,11 милиона евра, а обезбеђена су и средства других донатора попут Норвешке у износу од 2,18 милиона, Шведске 2,15 милиона, Организације за европску безбедност и сарадњу са 1,54 милиона и Уједињених нација са 0,5 милиона евра. Област људских и мањинских права подржана је, пре свега средствима билатералних донатора попут Шведске, Немачке и Норвешке, укупне вредности 3,83 милиона евра. Скоро идентичан састав донатора налази се и у области спречавања и решавања конфликта, те безбедносног система у коме су средства обезбеђена од Европске уније, Норвешке, Шпаније, Швајцарске и Шведске у укупној вредности од 5,18 милиона евра. Требало би још поменути да су поред наведених, активни развојни партнери у сектору владавине права и Холандија и УСАИД (Агенција за међународни развој САД).

Сектор **реформе државне управе** класификован према секторском приступу у складу са у документом „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2011-2013. године” обједињује више *OECD/DAC* (под)сектора (државна управа; управљање јавним финансијама; локална самоуправа; економска и развојна политика и планирање; изградња капацитета у статистици; општа буџетска подршка и Народна скупштина) и због тако разуђене структуре заузима релативно значајна средства у маси укупне развојне помоћи, иако интервенције у сектору типично имају карактер техничке помоћи. У реализацији развојне помоћи у 2012. години уочљив је међутим изразити пад износа средстава у предметном сектору у односу на 2010. и 2011. годину, будући да процена реализације средстава за 2012. годину износи око 126 милиона евра (за разлику од претходног двогодишњег просека од око 350 милиона евра). Овакав биланс ипак има сасвим рационално утемељење у чињеници да је секторска позиција „ослобођена” доприноса за општу буџетску подршку, који су у периоду 2010-2011. значајно подигли секторски финансијски просек. Примера ради, повлачење кредитне буџетске подршке ЕУ и Светске банке у 2011. години износило је преко 170 милиона евра, тако да посматрано само на нивоу пројектне подршке у сектору, реализација има релативно стабилан тренд. Имајући у виду природу пројектно финансираних активности у сектору које се превасходно односе на јачање институционалних капацитета у кадровском и техничком смислу, разумљива је и доминантна компонента бесповратне помоћи у односу на кредитирање – 80% финансирања у сектору обезбеђује се кроз донације.

Посматрано по *OECD/DAC* (под)секторима, највећи део средстава реализован је за приоритете усмерене на локални економски развој и подршку локалној инфраструктури (око 53 милиона евра), при чему су водећи развојни партнери у погледу инвестиционих пројеката Немачка, ЕИБ (кредитно финансирање) и Европске унија која је кроз ИПА обезбедила бесповратна средства за пројекте попут МИСП ИПА 2008-2010 (Програм подршке за општинску инфраструктуру), затим за Европски програм подршке Јужној и Југозападној Србији (ИПА 2010), као и Инвестициони програм за општине у области животне средине (ИПА 2011) (енгл. *Municipal Environment Grant-Loan Investment Programme – MEGLIP*) итд. С друге стране, у домену изградње капацитета локалне администрације, поред ЕУ, значајна средства издвајају САД (Програм одрживог локалног развоја), Швајцарска и Шведска. Други по обиму јесте подсектор државне управе са око 39 милиона евра реализоване помоћи у оквиру којих кредитна средства обезбеђују Светска банка и Кина (оба донатора дају и бесповратна средства, али у мањем обиму), док је по нивоу бесповратних средстава допринос из националне и вишекорисничке ИПА (ЕУ) најзначајнији и односи се на области статистике, пореске реформе, професионализације у управи, подршке за европске интеграције и припреме за управљање фондовима ЕУ. Значајне донације обезбеђују и Норвешка, Немачка, Швајцарска и Италија. Подсектори управљања јавним финансијама и економске политике и планирања, у 2012. години, осим кредитних средстава (Светска банка), подржане су у највећем делу донацијама ЕУ (јавне набавке, финансијска контрола, подршка за планирање и припрему пројеката и сл.), Швајцарске и Норвешке.

У 2012. години у сектору реформе јавне управе, уз донаторску подршку покренуте су значајне стратешке реформе, посебно у погледу израде нове кровне стратегије за јавну управу, као и у домену стручног усавршавања и електронске управе. Уз Фискалну стратегију, која је заменила Меморандум о буџету и од 2012. године уведена као кључни макроекономски плански документ средњорочног карактера,

и покренуте реформске активности, стварају се значајни предуслови за консолидацију приоритета у сектору и за унапређено и концентрисано коришћење средстава развојне помоћи у предстојећем периоду.

На основу доступних информација, међународна развојна помоћ у сектору за **грађанско друштво, медије и културу** у 2012. години износила је око 16 милиона евра.

У области *грађанског друштва*, најактивнији донатори у периоду извештавања су: Европска унија, Сједињене Америчке Државе, Краљевина Шведска, Краљевина Норвешка, Република Италија и Швајцарска Конфедерација. Средства су била усмеравана на даљи развој и институционализацију, стратешки дијалог са државним органима, јачање партнерства и механизма консултација са организацијама цивилног друштва у региону и у Европској унији. С друге стране, средства у форми гранта, су усмерена и на пружање подршке у области унапређење капацитета и улоге организација цивилног друштва за учешће у формулисању јавних политика, успостављање партнерства између јавних служби и цивилног друштва, увођење родне перспективе у секторске политике и промовисање активности заговарања цивилног друштва за унапређење правног и регулаторног оквира као и спровођење мера и политика у областима као што су укључивање младих у процесе социјално-економског развоја, борба против трговине људима, заштита и добробит животиња, развој социјалног предузетништва, унапређење квалитета социјалних услуга и подршка особама са инвалидитетом, развој пољопривредне економије, транспарентност и одговорност јавне управе, заштита потрошача, одрживи еколошки развој, унапређење социјалног дијалога, и борба против корупције.

У области *културе* у разматраном периоду најистакнутији донатори су Европска унија путем Транснационалног програма сарадње 2007-2013. године „Југоисточна Европа” - *CULTEMA*, Програма Заједнице ЕК „КУЛТУРА 2007-2013. године” и Љубљанског процеса у оквиру вишекорисничке ИПА, и Република Италија у области подршке установама културе као и заштите културног наслеђа.

У области *медија* у периоду извештавања најактивнији донатори су Европска унија и Организација за европску безбедност и сарадњу. Подршка у области медија се односила на активности из области јачања медијског окружења, и испуњавања медијских стандарда у складу са ЕУ стандардима.

У сектору **конкурентности** приметно је значајно повећање међународне развојне помоћи у односу на 2011. годину, када је обим укупне реализоване међународне помоћи процењен на око 220 милиона евра од чега доминантно у сектору индустрије и малих и средњих предузећа (165,5 милиона евра). У 2012. години процењени обим реализованих средстава износио је нешто више од 310 милиона евра. Од овог износа 210 милиона евра издвојено је за сектор индустрије, укључујући развој малих и средњих предузећа и огледа се доминантно у кредитним средствима која доприносе унапређењу пословних перформанси малих и средњих предузећа и предузетника у износу од око 190 милиона евра.

Као и у 2011. години и у 2012. години примат је задржала Европска инвестициона банка обезбеђујући средства у износу од преко 230 милиона евра.

Током 2012. године у сектору **развоја људских ресурса** реализовано је укупно 63,94 милиона евра развојне помоћи, што представља благи пад реализације у односу на 2011. годину (79,67). Са највише реализованих средстава у области образовања, структура реализације по ОЕЦД секторима остала је непромењена (у милионима евра: образовање – 29,74; здравство – 13,55; рад и запошљавање – 12,34; социјална питања – 8,37). Пораст реализованих средстава у односу на претходну годину присутан је једино у области образовања, док остале области карактерише благи пад обима реализације.

Највећи део реализоване подршке у области *образовања* односи се на унапређење система високог образовања (ТЕМПУС програм и пројекат Програм унапређења образовне инфраструктуре у високом школству), наставак реформи средњег стручног образовања као и повећање доступности и квалитета образовања за децу из маргинализованих група.

У области *здравства*, поред значајних резултата остварених у делу унапређења система превенције употребе дрога као и у развоју и увођењу палијативне неге у формални систем здравствене заштите, значајан део средстава развојне помоћи реализован је и кроз набавку неопходне опреме.

Као и у претходном периоду, у домену *социјалних питања* највећи део развојне помоћи био је усмерен ка мерама социјалног укључивања осетљивих друштвених група (пре свега избеглица и интерно расељених лица, Рома, особа са инвалидитетом, жена, деце са посебним потребама и др.), побољшању

животних услова тих група и смањењу сиромаштва кроз унапређење система социјалне заштите и квалитета, броја и доступности социјалних услуга.

Резултати реализоване развојне помоћи у области *рада и запошљавања* у највећој мери односе се на наставак и реализацију активности јачања капацитета националних институција, како централних тако и локалних, у области запошљавања као и на почетак примене мера у спровођењу националне стратегије запошљавања.

Структура реализоване помоћи по развојним партнерима у 2012. години указује на непромењену доминантну подршку Европске уније, поред које се као водећи донатори у сектору издвајају још Јапан, Развојна банка Савета Европе, Светска банка и Швајцарска.

Сектор **транспорта** у 2012. години одликује унапређена динамика реализације међународне развојне помоћи у односу на претходни период извештавања. У 2012. години реализовано је укупно 393,92 милиона евра развојне помоћи.

Током 2012. године тежиште је било на остваривању предуслова за ефикаснију реализацију средстава опредељених за изградњу друмског Коридора 10. С тим у вези, током 2012. године интензивно се радило на припреми недостајуће пројектне документације и решавању имовинско правних питања везаних за земљиште обухваћено изградњом. Та чињеница је узроковала значајнији ниво ефикасности реализације пројеката на друмском Коридору 10. Такође, напредак у наведеном смислу је довео до расписивања тендера за надзор над радовима на деоницама Чифлик – Пирот; Грделица – Царичина долина; Царичина долина – Владичин Хан; укључујући и надзор над радовима на тунелима „Предејане” и „Манајле” из средстава која су обезбеђена у оквиру ИПА 2010 националног програма.

Током 2012. године отпочеле су активности на изградњи Жежељевог моста преко Дунава код Новог Сада. У априлу месецу 2012. године издата је Потврда о пријему документације за извођење радова на изградњи моста од стране надлежних органа Републике Србије. Реализација наведеног пројекта не следи планирану динамику, односно усвојени радни план, што указује да је извесно ће рок за реализацију изградње бити продужен и после пројектованог рока који је предвиђен за други квартал 2014. године. Израда Идејног пројекта изградње интермодалног центра у Батајници је окончана, међутим План детаљне регулације није усвојен током 2012. године што је један од разлога због чега сектор транспорта није подржан у оквиру ИПА 2012 националног програма за Србију. У контексту реализације пројекта Анализа стања пруга, извршена су детаљна снимања железничке мреже на Коридору 10, израђена база података која ће по окончању пројекта бити основа за процене одржавања железничке инфраструктуре. Практична примена овог система отежана је услед застарелости потребне опреме коју поседују АД „Железнице Србије” као и неопходности ажурирања целокупног система функционисања АД „Железнице Србије”. Током 2012. године покренуте су тендерске процедуре од стране Делегације Европске уније у Србији за израду Студије оправданости и Процене утицаја на животну средину за пројекат модернизације пруге Стара Пазова – Нови Сад, као и за израду документације за железничку обилазницу око Ниша. Обзиром на потребе модернизације железничке мреже Републике Србије у циљу испуњења стандарда који важе на главној транспортној мрежи Европске уније, у новембру 2012. године отпочео је са реализацијом пројекат „Техничка помоћ за железничку инфраструктуру” који финансира Европска инвестициона банка је кроз Инвестициони оквир за Западни Балкан (енгл. *Western Balkan Investment Framework – WBIF*). Предметни пројекат треба да допринесе бољој приоритизацији инвестиција у железничку инфраструктуру кроз утврђивање инвестиционог плана за период 2012-2016. година. Током 2012. године уочен је слаб ниво сарадње АД „Железнице Србије” са члановима тима задуженог за пружање техничке помоћи, следствено томе пројекат се не реализује у складу са предвиђеном динамиком. У првом кварталу 2012. године отпочео је са реализацијом пројекат „Техничка помоћ за реструктурирање АД „Железнице Србије” који је финансиран из средстава ИПА. Реализација наведеног пројекта је у децембру 2012. године суспендована јер Министарство саобраћаја и АД „Железнице Србије” нису испунили предуслове за реализацију пројекта, конкретно усвајање Оснивачких аката зависних друштава АД „Железнице Србије”. Приликом доношења одлуке о суспензији пројекта дефинисан је рок од 90 дана у ком би надлежне институције Републике Србије требало да створе услове за наставак реализације пројекта.

У вези са унапређењем пловидбености Дунавом током 2012. године интензивирана је реализација пројекта финансираног из средстава ИПА 2010 програма који се односи на припрему документације за извођење хидро-техничких радова на критичним тачкама. Представници Дирекције за унутрашње пловне путеве „Пловпут” успоставили су механизам праћења реализације наведеног пројекта

кроз редовно одржавање Форума заинтересованих страна, на којима су дискутована најзначајнија питања у вези са израдом документације и будућих хидро-техничких радова.

Значајна подршка даљој реформи сектору транспорта у области усклађивања са правним тековинама ЕУ у области саобраћаја (енгл. *Transport acquis*) настављена је кроз твининг пројекат кроз који је израђен значајан број нацрта закона и подзаконских аката који се односе на сектор транспорта.

Планови развоја транспортне инфраструктуре Републике Србије би требало да узму у обзир важеће трендове ЕУ и земаља у окружењу. Ефективни развој транспортне мреже захтева интегрално посматрање више транспортних видова као и усклађивање планова на регионалном нивоу. Предуслов за унапређење сектора транспорта и повећање обима саобраћаја на мрежи Републике Србије огледа се у неопходности промене начина сагледавања функционисања транспортног система, што подразумева и примену мера које нису непосредно везане за унапређење инфраструктуре, већ за стварање повољнијих организационих и фискалних услова.

Сектор **пољопривреде, шумарства, рибарства и руралног развоја** у односу на 2011. годину бележи стабилан тренд реализације међународне помоћи и износи 18,46 милиона евра у 2012. години.

Најзначајнији донатори у сектору по обиму реализованих средстава у 2012. години су: Европска унија, Светска банка, Данска и САД. Током 2012. године, пројекти међународне помоћи су у највећој мери били усмерени ка превенцији и унапређењу система заштите здравља животиња и безбедности хране, подршци, успостављању базе података пољопривредних газдинстава, усклађивању са европским стандардима у области заштите биља, подршка је пружена и у области винарства и виноградарства, као и сектору воћа.

Пројекти међународне помоћи у 2012. години били су усмерени и на јачање институционалних капацитета за спровођење политике руралног развоја у складу са стандардима ЕУ као и за преузимање улога и задатака у оквиру децентрализованог управљања средствима ЕУ.

Поред оствареног значајног напретка, правовременост реализације пројеката и даље у великој мери условљавају дуготрајне процедуре као и остале локалне, институционалне и законске препреке.

У 2012. години, највећи део развојне помоћи реализован је кроз техничку сарадњу, твининг инструмент и шеме бесповратне помоћи (грантове).

Сектор **животне средине и енергетике** има значајан утицај на развој Републике Србије и повећање њене конкурентности јер би требало да допринесе отварању радних места увођењем нових технологија. Обезбеђивањем веће сигурности и поузданијег снабдевања енергијом, заштитом природних ресурса, станишта, шума, река, земљишта и биолошког диверзитета Републике Србије, овај сектор директно утиче на квалитет живота становништва. Пажљиво управљање ограниченим природним и енергетским ресурсима од кључног је значаја за даљи привредни раст

Процена реализације укупне међународне развојне помоћи у сектору животне средине и енергетике (укључујући водоснабдевање, санацију отпада, минералне сировине и рударство) износи укупно 156,45 милиона евра у 2012. години. Потребе у сектору значајно превазилазе износ одобрене међународне помоћи.

Током 2012. године у сектору животне средине и енергетике пројекти међународне помоћи су у највећој мери били усмерени на наставак јачања институционалних капацитета ресорних институција, доношења новог и усклађивање постојећег законодавства и стандарда у складу са правним тековинама Европске уније, припрему пројектно техничке документације за финансирање инфраструктурних пројеката, као и извођење радова.

Запажено је повећано интересовање за улагање у предупређење негативних утицаја сектора енергетике на климатске промене и животну средину у целини. Настављени су напори ресорног министарства да системски уреди област обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности. Планирано је да се у оквиру пројекта „Израда Стратегије борбе против климатских промена, са акционим планом” започне са израдом Стратегије борбе против климатских промена, из неалоцираних финансијских средстава ЕУ за 2012. годину. Уколико средства буду одобрена, почетак спровођења пројекта планиран је за 2013. годину.

У току 2012. године настављене су припреме за имплементацију Национална стратегије апроксимације у области заштите животне средине која је припремљена и усвојена у октобру 2011. године као резултат потребе значајног усаглашавања са прописима Европске уније у домену животне средине. Припремљени су нацрти инвестиционих и финансијских планова за област животне средине за

неке од директива о великим улагањима у ову област. Овај процес ће се наставити и током 2013. године. Ресор енергетике је наставио процес израде нове Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године, с пројекцијама до 2030. године. Енергетској заједници је достављен скраћени Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије и завршен Предлог интегрисаног Националног акционог плана Републике Србије за период до 2020. године. Припремљен је Извештај о спровођењу Првог акционог плана за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2010. до 2012. године (НАПЕЕ). Министарство је активно учествовало у припреми и закључењу међународних споразума у циљу обезбеђења дугорочног сигурног снабдевања тржишта природним гасом. Савет министара Енергетске заједнице је у 2012. години усвојио Енергетску стратегију Енергетске заједнице, чија израда је покренута на иницијативу Републике Србије у 2011. години. Одобрена је друга фаза рада до јуна 2013. године у оквиру које ће се припремити и оцењивати предлози пројеката и дефинисати листа пројеката од регионалног интереса.

У области рударства у 2012. години настављене су активности на унапређењу законодавног и регулаторног оквира у ресору минералних сировина и геологије, издавање решења, дозвола и сагласности као и инспекцијских прегледа. Настављена је реализација пројекта „Ремедијација флотацијских јаловишта и откривке у Борској рударској области“. Завршен је избор извођача за реализацију Пројекта изградње новог колектора испод флотацијског јаловишта Велики Кривељ. Припремљени су предлози о могућим модалитетима сарадње с више држава.

Инфраструктурни пројекти одобрени у 2012. години су пројекти који имају за циљ изградњу постројења за управљање чврстим отпадом у два региона и побољшање квалитета ваздуха кроз смањење емисија пепела из термоелектрана. Активности на припреми пројектно техничке документације за изградњу колекторских система за три општине у Србији су настављене како би пројекти били спремни за финансирање у наредној години. Одобрена су средства за подршку министарству надлежном за енергетику у изради свеобухватне студије о потрошњи енергије у Србији и припреми другог акционог плана о енергетској ефикасности.

Најзначајнији развојни партнери у 2012. години по обиму реализованих средстава су: Европска унија, Савезна Република Немачка (Немачка развојна банка – KfW и Организација за међународну сарадњу Немачке – ГИЗ), Светска банка, Шведска, Норвешка, Јапан и Луксембург.

Средства која су исказана у оквиру ОЕЦД сектора „Неодређен“ односе се на развојну помоћ која услед својих специфичности (велики број разнородних пројеката) није могла бити сврстана само у један одређени сектор, као и на **програме прекограничне сарадње** (друга компонента ИПА), у оквиру којих се финансира велики број мањих пројеката који припадају различитим секторима.

У оквиру трећег конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ на Програму прекограничне сарадње **Мађарска – Србија** примљена су 262 предлога пројеката. Завршено је уговарање 61 пројекта предложених за финансирање у овом позиву. Пројекти који се финансирају у оквиру другог позива су се веома успешно реализовали током 2012. године. Управљачке структуре Програма активно припремају програмирање наредног финансијског периода.

У оквиру другог јавног позива за достављање предлога пројеката у Програму прекограничне сарадње **Бугарска – Србија** примљено је 257 предлога пројеката. У септембру 2012. 70 пројеката је одобрено за финансирање са укупном вредношћу од 20,3 милиона евра. Завршено је уговарање 25 пројеката предложених за финансирање, а у наредном периоду ће бити уговорено још 45 пројеката предложених за финансирање. До краја 2012. године 47 пројеката која су финансирана из првог позива ће бити успешно завршена. Први састанак управљачких структура Програма са Бугарском у вези почетка програмирања наредног финансијског периода ће бити организован почетком 2013. године.

У оквиру Програма прекограничне сарадње **Румунија – Србија** завршено је уговарање 15 пројеката предложених за финансирање у оквиру трећег конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. У наредном периоду ће бити уговорено још 30 пројеката предложених за финансирање. У току су консултације у вези коначних датума и броја планираних радионица за спровођење пројеката. Први састанци управљачке структуре Програма у вези програмирања наредног финансијског периода се очекују почетком 2013. године.

Пројекти који су одобрени за финансирање у оквиру трећег јавног позива програма са Мађарском, другог јавног позива Програма са Румунијом и другог јавног позива Програма са Бугарском биће уговорени након потписивања Финансијских споразума са Европском комисијом за годишње алокације 2012. и 2013.

У току је евалуација предлога пројеката поднетих на првом конкурс за достављање стратешких предлога пројеката у оквиру ИПА Јадранског програма прекограничне сарадње. Укупан износ расположивих ЕУ средстава за овај позив износи 77,2 милиона евра. Уговорени су пројекти из другог позива за достављање предлога пројеката у којима, у 8 пројеката, учествује 12 партнера из Србије са укупним буџетом преко 2,1 милион евра.

У оквиру Програма прекограничне сарадње **Србија – Црна Гора**, завршено је уговарање 15 пројеката предложених за финансирање достављених у оквиру другог конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. Канцеларија за европске интеграције у сарадњи са Министарством вањских послова и европских интеграција Црне Горе започела је консултације на изради конкурсне документације за трећи конкурс за доделу бесповратних средстава ЕУ. Укупна средства конкурса покриваће буџетске године 2012. и 2013. и планирана су у износу од 2,2 милиона евра.

У оквиру Програма прекограничне сарадње **Србија – Босна и Херцеговина** завршено је уговарање 5 пројеката предложених за финансирање достављених у оквиру другог конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. У наредном периоду ће бити уговорено још 11 пројеката предложених за финансирање. Укупна средства опредељена овим конкурсом су 4,7 милиона евра.

У оквиру Програма прекограничне сарадње **Хрватска – Србија** завршено је уговарање 7 пројеката предложених за финансирање достављених у оквиру другог конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. У наредном периоду ће бити уговорено још 11 пројеката предложених за финансирање. Укупна средства опредељена овим конкурсом су 5,4 милиона евра.

У оквиру транснационалног програма **Југоисточна Европа** (ЈИЕ програм) у току је уговарање пројеката који су одобрени за финансирање у оквиру четвртог конкурса за подношење предлога пројеката. Одобрена средства за 19 пројеката у којима учествују партнери из Србије износе преко 2,3 милиона евра. У наредном периоду ће бити уговорено још 8 пројеката због уштеда насталих током фазе усаглашавања буџета. Подносиоцима предлога пројеката за ИПА земље у овом позиву на располагању је било 10,39 милиона евра. Уговарање пројеката је предвиђено за крај 2012. и почетак 2013. године.

У оквиру Програма Југоисточна Европа у 2012. години потписани су финансијски споразуми за период 2010-2013. укупне вредности 16,5 милиона евра за земље кориснице Инструмента за претприступну помоћ.

Такође су потисани и годишњи финансијски споразуми за 2011. годину за програме са Хрватском, Црном Гором и Босном и Херцеговином. Укупна вредност ових споразума је 2,6 милиона евра.

Дефинисане су неопходне процедуре за успостављање система за децентрализовано управљање II компонентом Инструмента за претприступну помоћ и послате су релевантним институцијама. Процена усклађености процедура је завршена и у току је преглед и верификација од стране Европске комисије.

5. БУДУЋЕ АКТИВНОСТИ И ИЗАЗОВИ

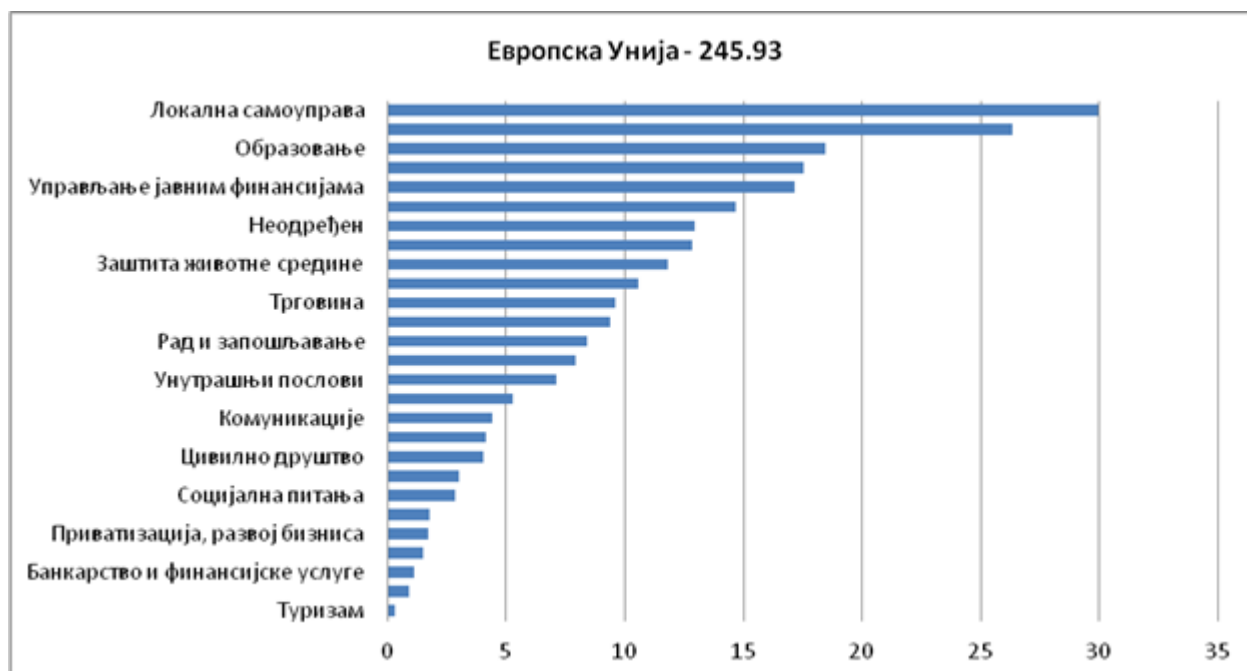
У наредном периоду, активности на планирању, програмирању, праћењу, евалуацији и извештавању о развојној помоћи биће усмерене на:

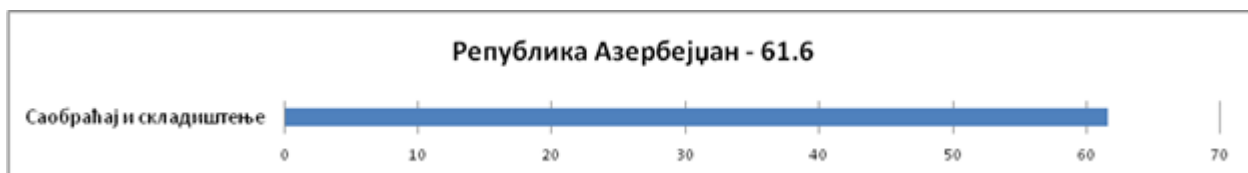
- Јачање система за планирање, програмирање и праћење у смислу унапређења квалитета документа „Потребе Републике Србије за међународном помоћи”, посебно у делу који се односи на дефинисање индикатора за праћење остваривања дефинисаних циљева и мера;
- Финализацију програмирања ИПА 2013, у складу са одлуком о додели статуса кандидата Републици Србији и очекиваном акредитацијом система за децентрализовано управљање средствима ИПА;
- Акредитацију система за децентрализовано управљање средствима ИПА. С тим у вези, а како би прелазак са централизованог на децентрализовано управљање средствима ИПА био што ефикаснији, пожељно је да током 2013. године националне институције сарађују, посматрају и учествују у раду Делегације ЕУ на овим пословима како би стекле одређено искуство и праксу у обављању послова који им предстоје;
- Унапређење ИСДАКОН информационог система за координацију развојне помоћи у смислу побољшања дела који се односи на праћење програма/пројеката, као и повезивања са другим релевантним информационим системима (интегрисање у јединствени информациони систем за управљање ИПА средствима чије успостављање је планирано током 2013/2014. године, апликација Генералног секретаријата Владе за планирање и праћење, Регистар мера и подстицаја регионалног развоја који администрира Агенција за привредне регистре, итд.);
- Унапређење рада донаторских координационих група, описаних у поглављу 3;
- Повећање предвидљивости екстерног финансирања, ради унапређења процеса планирања развојне помоћи;
- Јачање капацитета државне администрације за планирање, програмирање и праћење развојне помоћи, посебно претприступних средстава Европске уније;
- Побољшану комуникацију са представницима донаторске заједнице и надлежним националним институцијама, као и повећање нивоа знања јавности о средствима ЕУ и развојној помоћи;
- Унапређење извештавања о суфинансирању пројеката финансираних из средстава ИПА;
- Праћење коришћења средстава доступних Републици Србији у оквиру Програма ЕУ;
- Почетак програмирања ИПА 2014-2020;
- Унапређење координације и система припреме пројектно техничке документације.

Највећи изазов у области коришћења међународне помоћи, а посебно ИПА средстава, је припрема Републике Србије за коришћење средстава из новог претприступног инструмента ЕУ, у оквиру нове финансијске перспективе ЕУ и буџета за период 2014-2020. године. С тим у вези, неопходно је да релевантна регулатива ЕУ којом се дефинишу правила за коришћење тог инструмента, као и упутства за припрему потребних стратешких документа за његово програмирање, буду доступна земљама корисницама у што краћем року како би све неопходне припреме биле благовремено извршене. Ово је значајно имајући у виду неопходност континуитета у помоћи ЕУ којом се подржавају пројекти значајни за сам процес приступања, као и пројекти који се према активностима и резултатима надовезују једни на друге. Искуство је показало да припреме стратешких и оперативних програма, који су предуслов за коришћење ЕУ средстава, могу трајати и више година, па благовремено отпочињање рада на њиховој изради директно утиче на спремност да се са реализацијом програма и пројеката отпочне онда када нам средства буду била доступна.

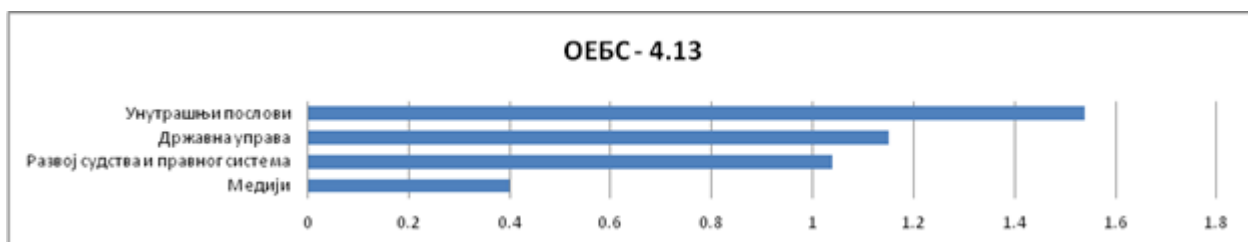
6. ПРИЛОЗИ

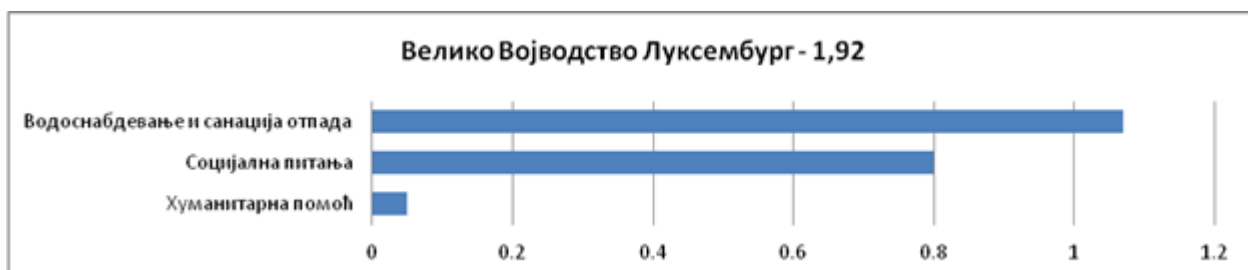
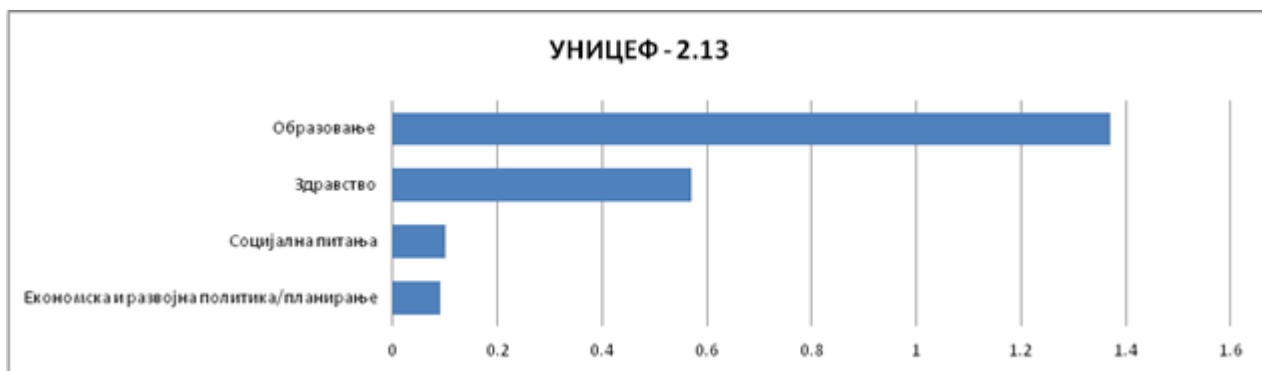
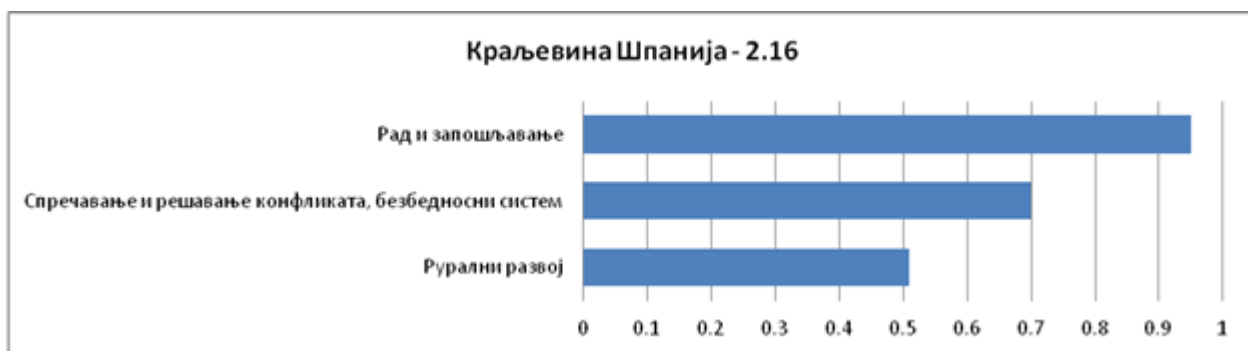
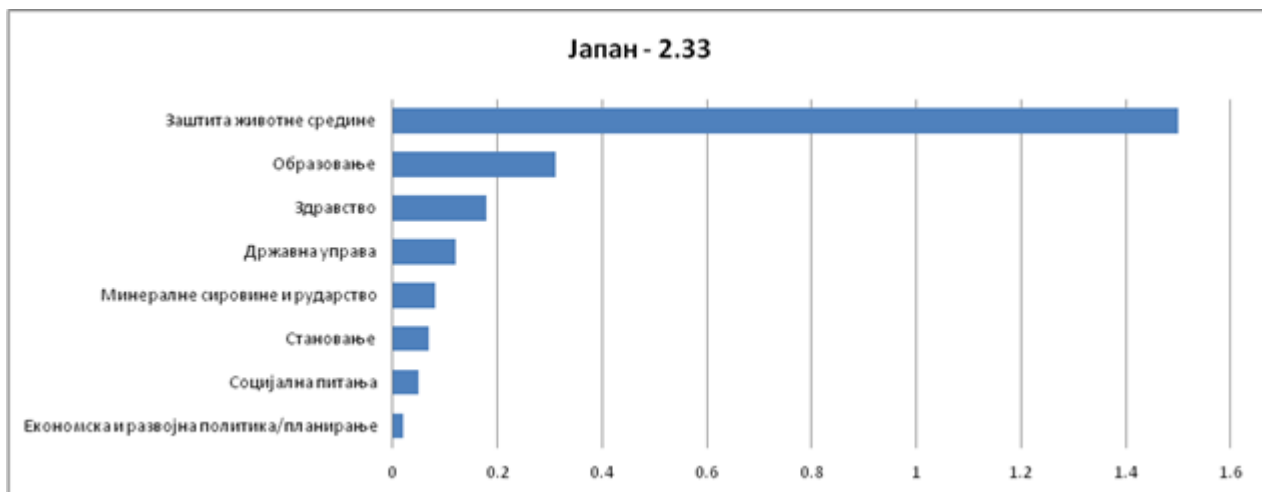
Прилог 1 – Преглед процене реализације међународне помоћи у 2012. години, по развојним партнерима и секторима (износи су у милионима евра)

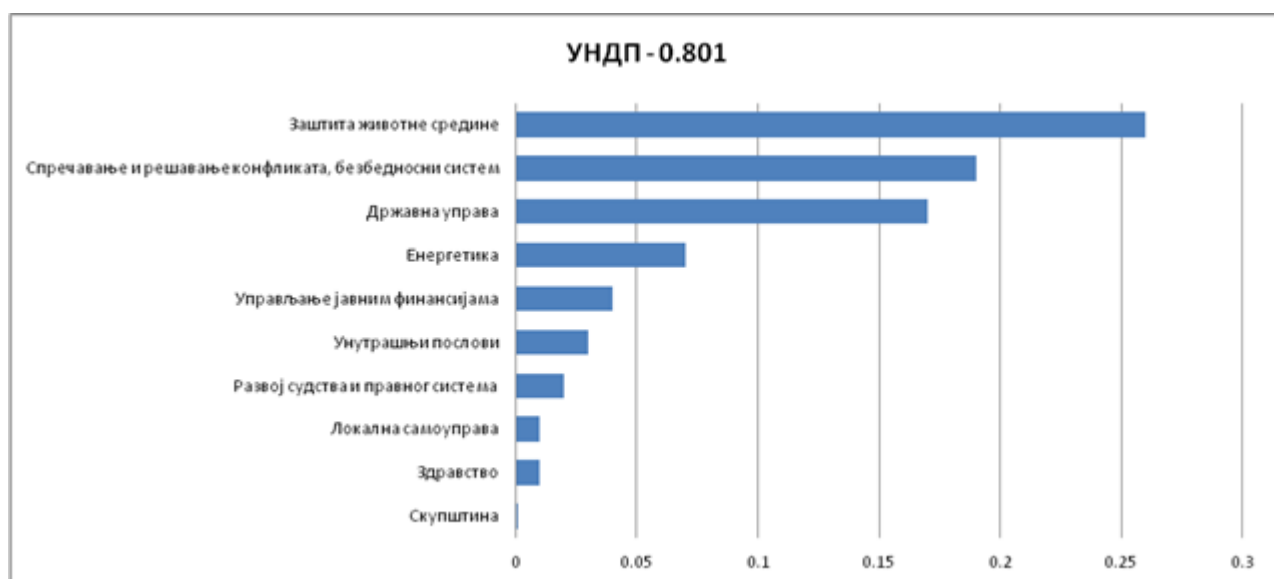
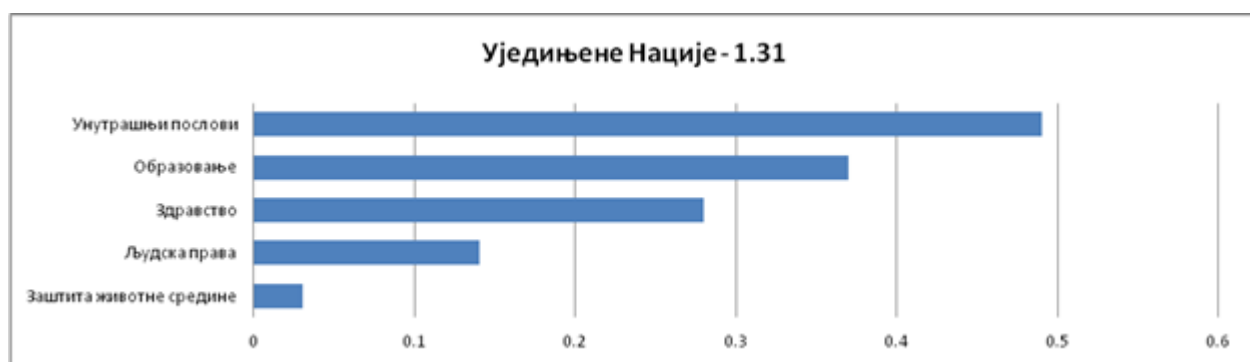
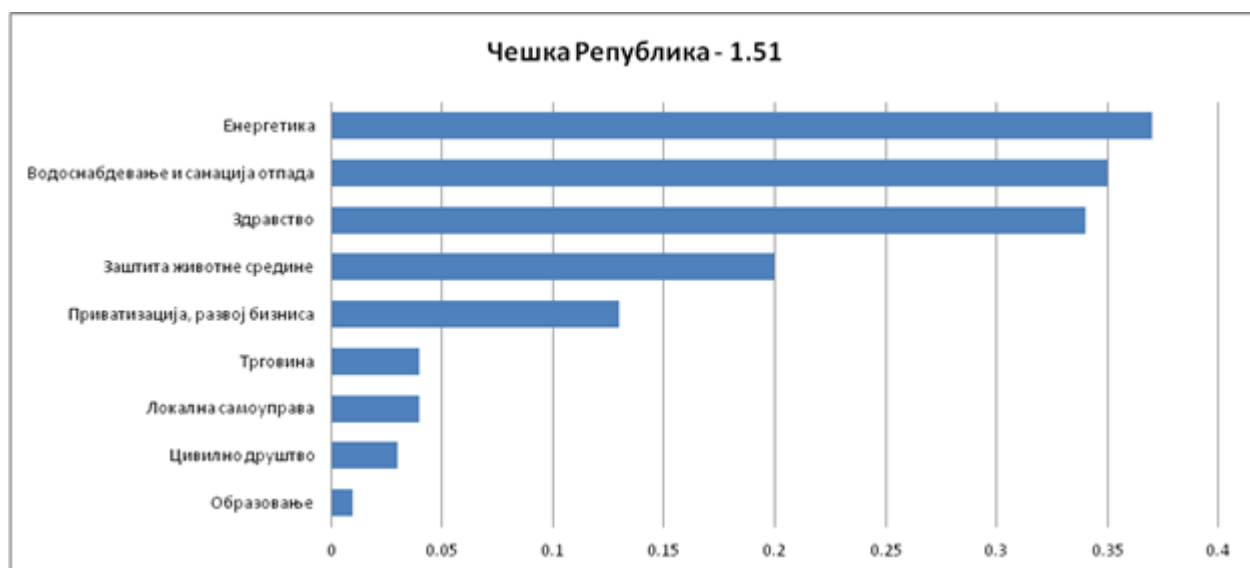

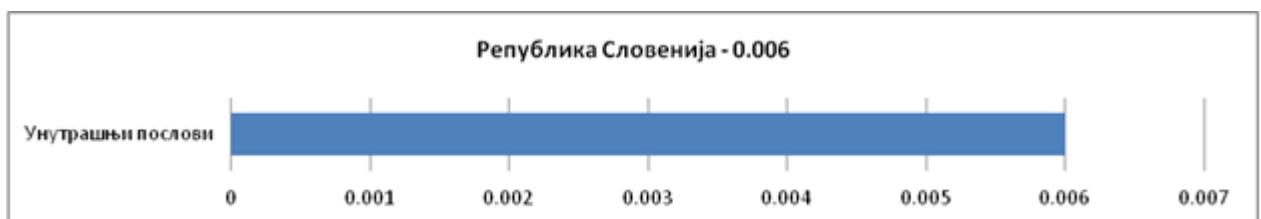
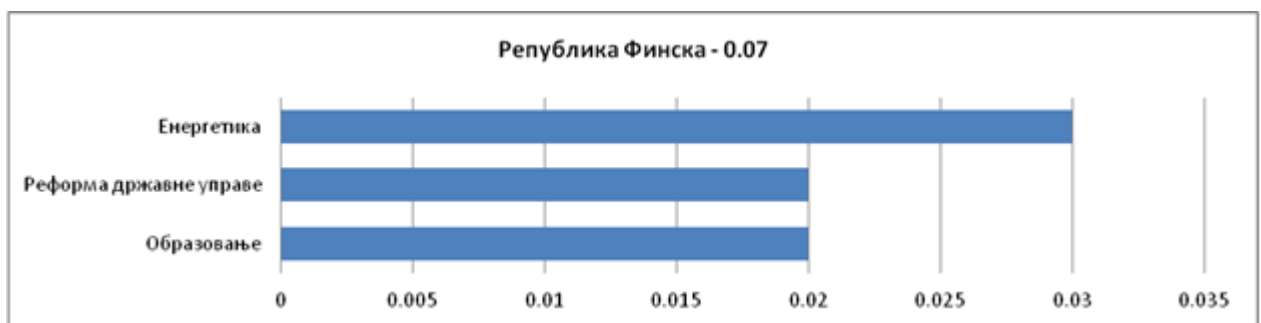
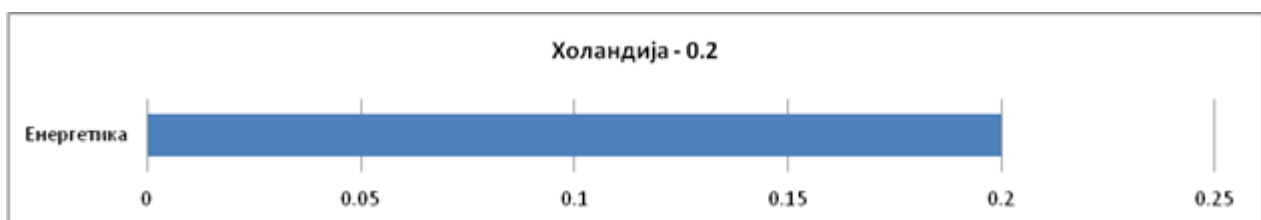
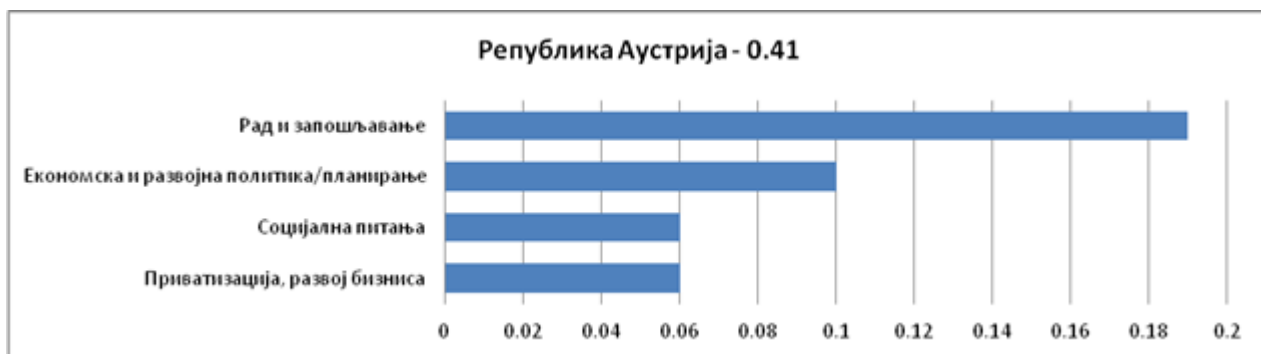

Прилог 2 – Преглед обука одржаних у 2012. години у области координације међународне помоћи

Програмирање

РБ	Назив обуке	Број реализованих обука	Укупно учесника
1	Процес програмирања међународне помоћи, идентификација и израда нацрта предлога пројеката	1	80
2	Израда логичке матрице пројекта	1	22
3	Израда предлога пројекта за ИПА	1	29
4	Израда буџета пројекта за ИПА	1	48
5	Студија изводљивости и анализа трошкова и користи	1	24
6	Управљање пројектним циклусом	3	42
УКУПНО		8	245

Децентрализовани систем управљања фондовима ЕУ

Тематска област	Број реализованих обука	Укупно учесника
Децентрализовано управљање фондовима ЕУ	21	563

Прекогранична сарадња (друга ИПА компонента)

РБ	Назив програма/обуке ¹⁵	Број реализованих обука	Укупно учесника
1	ИПА програм прекограничне сарадње Србија – Црна Гора	2	66
2	ИПА прекогранични програм Србија – Босна и Херцеговина	3	174

¹⁵ У Програмима су одржаване две врсте тренинга ("Припрема предлога пројеката" и "Имплементација пројеката" у зависности од фазе програма)

РБ	Назив програма/обуке ¹⁵	Број реализованих обука	Укупно учесника
3	ИПА програм прекограничне сарадње Хрватска – Србија	1	58
4	ИПА програм прекограничне сарадње Румунија – Србија	2	103
5	ИПА програм прекограничне сарадње Мађарска – Србија	3	378
6	ИПА програм прекограничне сарадње Бугарска – Србија	2	131
7	ИПА Јадрански програм прекограничне сарадње	1	40
8	Транснационални програм сарадње на подручју Југоисточне Европе	2	112
9	Децентрализовано управљање	1	17
10	Јавне набавке	1	15
УКУПНО		18	1094

Прилог 3 – Списак споразума о међународној помоћи закључених у 2012. години

Редни број	Назив
1.	Амандман број 1 на Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница у вези са Хоризонталним програмом у области нуклеарне сигурности и заштите од јонизујућег зрачења према правилима Инструмента претприступне помоћи за 2009. годину
2.	Измене и допуне Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Републике Бугарске коју представља министар за регионални развој и јавне радове Републике Бугарске о спровођењу ИПА Програма прекограничне сарадње Бугарска – Србија број: 2007 ЦБ16ИПО006
3.	Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за прекогранични програм Србија – Црна Гора у оквиру компоненте прекограничне сарадње Инструмента претприступне помоћи за 2011. годину
4.	Амандман број 2 на Финансијски споразум закључен између Владе Републике Србије и Европске комисије у вези са Националним програмом за Републику Србију у оквиру компоненте ИПА за помоћ у транзицији и институционалну изградњу за 2010. годину
6.	Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за Програм прекограничне сарадње Хрватска – Србија у оквиру компоненте прекограничне сарадње Инструмента претприступне помоћи за 2011. годину
7.	Писмо којим Влада Републике Србије предлаже Министарству спољних послова Краљевине Норвешке допуну Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Министарства спољних послова Краљевине Норвешке који се односи на Билатерални програм помоћи пројектима из 2010. године
8.	Амандман број 2 на Споразум о помоћи између Републике Србије и Сједињених Америчких држава за боље функционисање управе
9.	Амандман број 2 на Споразум о помоћи између Републике Србије и Сједињених Америчких Држава за конкурентнију тржишну економију
10.	Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за Програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина – Србија у оквиру компоненте прекограничне сарадње Инструмента претприступне помоћи за 2011. годину
11.	Анекс 5 на Споразум између Швајцарске Конфедерације и Владе Републике Србије у вези са донацијом за Пројекат „Подршка унапређењу процеса социјалног укључивања у Републици Србији“, фаза 1, 7Ф-03916.01 за период од 1. јула 2009. године до 31. децембра 2009. године
12.	Споразум о донацији из хибридног повереничког фонда Европске комисије за Пројекат прикупљања и анализе података у оквиру Анкете о приходима и животним условима у Републици Србији, бр. ТР 012623
13.	Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије који се односи на Хоризонтални програм у области нуклеарне сигурности и заштите од јонизујућег зрачења у оквиру ИПА компоненте – Помоћ у транзицији и изградња институција за 2011. годину
14.	Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Чешке развојне агенције о спровођењу пројекта „Изградња канализационог система у селу Крушчица“ у оквиру развојне сарадње између Републике Србије и Чешке Републике
15.	Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Чешке развојне агенције о спровођењу пројекта „Подршка производњи сира у региону Пештера“ у оквиру развојне сарадње између Републике Србије и Чешке Републике
16.	Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије у вези са Вишекорисничким програмом ТЕМПУС у оквиру ИПА компоненте – Помоћ у транзицији и изградња институција за 2011. годину
17.	Споразум о привредно-техничкој сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Народне Републике Кине
18.	Амандман број три на Споразум о помоћи између Републике Србије и Сједињених Америчких Држава за боље функционисање управе
19.	Амандман број три на Споразум о помоћи између Републике Србије и Сједињених Америчких Држава за конкурентнију тржишну економију
20.	Амандман број 3 на Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије у вези са Националним програмом у оквиру компоненте ИПА за помоћ у транзицији и институционалну изградњу за 2009. годину
21.	Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије на основу кога се спроводи Национални програм за Србију у оквиру ИПА Компоненте – Помоћ у транзицији и изградња институција за 2012. годину
22.	Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за „ИПА јадрани програм прекограничне сарадње“ у оквиру инструмента претприступне помоћи
23.	Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије у вези са Вишекорисничким програмом ТЕМПУС у оквиру ИПА компоненте – Помоћ у транзицији и изградња институција за 2012. годину

Редни број	Назив
24.	Споразум о донацији између Владе Републике Србије и Владе Републике Француске са Уговором о спровођењу донације између Канцеларије за европске интеграције Владе Републике Србије и Града Београда с једне стране и <i>Ntiхис</i> (Дирекције за институционалне активности) Владе Републике Француске
25.	Амандман број 2 на Финансијски споразум закључен између Владе Републике Србије и Европске комисије у вези са Националним програмом у оквиру компоненте ИПА – Помоћ у транзицији и институционална изградња за 2009. годину
26.	Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Холандије о ORIO: Инструменту за развој инфраструктуре
27.	Амандман број 1 на Споразум о финансирању који се односи на Пилот пројекат за очување и обнову културног наслеђа у конфликтним подручјима на западном Балкану за 2009. годину између Владе Републике Србије и Европске комисије